

dCIDOB 89. OMC, èxit o fracàs.

Introducció

OMC: èxit o fracàs?

Tradicionalment, el comerç internacional ha estat una activitat que ha marcat les relacions entre els diversos pobles i cultures del món. Des de la creació dels moderns estats-nació i la seva consolidació com a actors internacionals, han estat aquests els encarregats de regular aquesta activitat econòmica, per fomentar el seu desenvolupament econòmic i per protegir els seus productes enfront de la competència exterior. Després de la Segona Guerra Mundial, en un context de postguerra i reconstrucció, es produeix el primer intent d'institucionalitzar l'ordenació del comerç internacional, però l'experiència fracassa en no aprovar-se la Carta de l'Havana de 1947 que volia establir una Organització Internacional del Comerç (OIC). Al seu lloc, es manté vigent un acord provisional d'origen, l'Acord General sobre Aranzels Dueners i Comerç (GATT), signat en un inici per 23 països, com a únic mecanisme reglamentador del comerç internacional. I així fins el 1995, quan els estats-part del GATT, ara ja 123, acorden finalment a l'Acta Final de la Ronda Uruguai a Marràqueix establir l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Tot plegat en un marc on el fenomen de la globalització, amb la multiplicitat d'actors, matèries, interrelacions i noves complexitats que comporta, obre una nova dimensió al comerç internacional.

Després dels més de 50 anys d'història del GATT i l'OMC, el comerç mundial en termes generals ha crescut excepcionalment. Però també ho han fet les veus crítiques envers el paper d'aquesta última organització, a la qual acusen de manca de control i legitimitat democràtics, ja que beneficia els països desenvolupats en detriment dels més pobres, i de poca transparència, com també de mantenir-se aïllada de la societat civil no governamental.

El fracàs de l'última conferència ministerial de Cancún (setembre de 2003) fa palès el desacord i la polèmica existent, en el si i des de fora de l'organització. Entre els mateixos països membres, que es presenten dividits en blocs, interessos i sensibilitats diferents, incapaçs d'assolir i presentar propostes de consens; i a fora, al carrer, on desenes de milers de ciutadans de tot el món reivindiquen un nou comerç internacional més sostenible i solidari. En aquest sentit, ja el desembre de 1999 arran de la també fracassada Conferència Ministerial de Seattle que havia de llençar la Ronda del Mil·lenni de l'OMC, la física, ecologista i activista índia Vandana Shiva escrivia: "L'OMC institucionalitza el comerç imposat, no pas el comerç lliure (...) Els milers de joves, grangers, treballadors i ecologistes que es van manifestar pels carrers de Seattle, en pau i solidaritat, no actuaven sota la ignorància i la por, estaven indignats perquè sabien quant antidemocràtica és l'OMC, quant destructius són els seus impactes socials i ecològics, i de quina manera es porten a terme les normes i els acords de l'OMC per establir el control empresarial sobre cada dimensió de les nostres vides: l'aliment, la salut, el medi ambient, el treball i el futur (...)".

D'altra banda, però, també són moltes les veus d'experts i analistes internacionals que s'aixequen per fer una crida a la necessitat de mantenir i potenciar l'OMC, ja que –tot i les seves mancances– és un espai necessari de trobada, diàleg i regulació del comerç multilateral; el seu debilitament i/o desaparició, ofereix un panorama molt més descoratjador.

Davant de tots aquests arguments, ens podem preguntar: "OMC, èxit o fracàs?" I així hem volgut titular aquest monogràfic, que vol ser un primer pas a la comprensió d'aquesta organització, les decisions de la qual cada vegada afecten més les nostres vides.

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

L'OMC i el lliure comerç. Una relació difícil?
Gonzalo Bernardos

L'OMC i el lliure comerç

UNA RELACIÓ DIFÍCIL?

Gonzalo Bernardos Professor Titular de Teoria Econòmica, Universitat de Barcelona

El lliure comerç: posicions divergents ▶ El lliure comerç constitueix un dels temes on la posició defensada pels economistes i l'adoptada pels ciutadans és més diferent. Encara que els primers tenim fama de divergir pràcticament en tot, la defensa del lliure comerç és el tema que genera més consens entre la professió. No obstant això, la gran majoria dels ciutadans són proteccionistes. Aquest sentiment té principalment com a base dos aspectes: la invisibilitat relativa dels beneficis que proporciona un comerç més lliure i els elevats costos que aquest pot comportar sobre determinats sectors de la població.

La majoria dels economistes tenim clar que un comerç més lliure incrementa el nivell de vida dels ciutadans. Indirectament, el comerç genera una redistribució de les activitats empresarials que permet incrementar l'eficiència en la producció, obtenir un aprofitament més important de les economies d'escala i aconseguir una diferenciació de productes més elevada. Aquests efectes comporten que el ciutadà pugui adquirir els mateixos béns a un preu relativament menor i, a la vegada, tingui una major disponibilitat de productes on pugui gastar la seva renda.

Tanmateix, la majoria dels ciutadans no dóna importància a aquests avantatges o no els relaciona amb un comerç més lliure. Per aquesta raó, en moltes ocasions només prenen en consideració els prejudicis que creuen que aquest pot comportar. Així, de forma absolutament equivocada, pensen que el lliure comerç és un factor que tendeix a augmentar l'atur i, per tant, a reduir el benestar. Encara que és evident que un comerç més lliure destrueix llocs de treball específics, també és cert que en crea d'altres. En línies generals, i a mig termini, el nombre de llocs de treball creats sol estar en consonància amb els destruïts. No obstant això, mentre la creació d'ocupació no és una notícia important, la destrucció d'aquests llocs de treball sí que n'és d'important (especialment si afecta la mà d'obra sense qualificar).

La diferent repercussió mediàtica dels efectes del lliure comerç sobre l'ocupació té moltes vegades com a base els interessos de determinats grups de pressió. Aquests grups estan constituïts generalment per productors que històricament s'han beneficiat de les restriccions al lliure comerç. Aquests productors pretenen conservar els seus privilegis tot fent del declivi de les seves empreses i indústries una qüestió nacional. El seu objectiu és impedir la liberalització comercial. Aquest és el cas de la indústria siderúrgica als Estats Units el 2002, dels agricultors francesos durant les darreres dècades, dels empresaris tèxtils espanyols a principi de segle, etc.

Malgrat aquesta divergència d'opinions i l'existència de poderoses forces favorables al proteccionisme, l'economia mundial ha evolucionat des del 1948 cap a un comerç més lliure. Aquesta tendència no ha estat lineal. Hem observat, doncs, etapes de progressos importants (1948-1973), amb èpoques de retrocés a nivell global (dècada dels vuitanta).

Aquesta evolució té una relació notòria amb la correlació de forces que en cada moment del temps es produeix entre lliurecanvistes i proteccionistes.

Així, en una conjuntura econòmica favorable, els proteccionistes són minoria i estan amagats. Això és perquè existeix poc atur i els beneficis empresarials tenen una alça considerable. En aquest marc, proclames catastrofistes per part dels productors nacionals que competeixen

amb les importacions no es tenen en compte per part de l'Administració. Aquest aspecte explica en part l'èxit del GATT a l'etapa 1948-1973. En aquesta època, l'economia mundial vivia "una edat daurada" i, en conseqüència, els països tenien una disponibilitat més gran per realitzar "concessions" i arribar a acords de liberalització comercial.

En canvi, a les etapes de recessió, on l'atur és relativament elevat i una part significativa de les empreses nacionals perden quota de mercat enfront de les estrangeres, les pressions dels grups favorables al proteccionisme són difícils de compensar i resistir. Aquesta situació es va observar als Estats Units durant els primers anys de la dècada dels vuitanta. La recessió de l'economia, unida a la fortalesa del dòlar, va provocar un augment elevat de l'atur i una reducció important dels beneficis de moltes empreses. La reacció de l'Administració no fou canviar la seva política macroeconòmica, sinó la comercial. Aquest fet va provocar el naixement d'un nou proteccionisme (aparició de les restriccions "voluntàries" a l'exportació, expansions "voluntàries" a la importació, etc.) i una gran erosió en la credibilitat del GATT.

La relació entre la política i el lliure comerç ▶ Una gran part de la classe política dels països desenvolupats, malgrat les oscil·lacions anteriors, ha donat suport en línies generals a un comerç més lliure. Aquesta presa de posició té a veure en gran part amb un aspecte: no tornar a repetir les errades comeses durant la crisi dels trenta. En aquesta època, la majoria dels països industrialitzats va desenvolupar polítiques proteccionistes. A través de la imposició d'aranzels i quotes i la concessió de subsidis a l'exportació, pretenien desplaçar demanda des de productes estrangers cap als nacionals, reactivar el creixement econòmic i sortir de la recessió. Aquesta opció, si la realitza un sol país o un petit nombre de nacions, pot oferir temporalment un bon resultat. No obstant això, si tots la posen en pràctica, la demanda no es desplaça sinó que s'enfonsa i la crisi s'agreuja i s'allarga bastant més del que inicialment es pensava (com va passar a la dècada dels trenta). Al contrari, els mercats oberts, en estimular la inversió i l'augment de la productivitat, permeten la consecució d'un major creixement dels països implicats i una recuperació més ràpida de l'economia mundial.

Tanmateix, aquest suport a un comerç més lliure en els països desenvolupats ha tingut limitacions significatives.

Així, mentre la liberalització comercial als països desenvolupats ha gaudit d'un èxit elevat a la majoria d'indústries que integren el sector manufacturer, en el sector tèxtil els progressos han estat limitats i en l'agricultura són pràcticament inexistents.

Aquest tractament diferent ha tingut com a fonament principal la protecció dels llocs de treball no qualificats. Aquesta protecció ha reduït significativament l'atur d'aquest col·lectiu i ha donat la possibilitat d'una distribució de la renda més igualitària entre els treballadors qualificats i sense qualificar. La continuïtat en el temps d'aquest proteccionisme selectiu és degut al fet que els polítics han valorat més altres aspectes que els purament econòmics. Així doncs, han preferit tenir menys tensions socials que un creixement econòmic més elevat.

En canvi, en els països en vies de desenvolupament, la posició de la classe política era inicialment divergent. D'una banda, estaven les nacions anomenades "tigres" o "dracs" (Singapur, Taiwan, Corea, Hong Kong). De l'altra, Amèrica Llatina, l'Índia i el Pakistan. Els primers van desenvolupar, des de la dècada dels cinquanta, una estratègia basada en el foment de les exportacions i van donar suport, amb certes restriccions, a la realització d'un comerç més lliure. Al contrari, els segons països van basar la seva estratègia econòmica en la política de substitució d'importacions i, per tant, van adoptar polítiques fortament proteccionistes.

Aquesta última estratègia tenia com a base la imitació del sistema de desenvolupament de la Unió Soviètica. A la dècada dels cinquanta, aquest país era la potència emergent. Les estimacions de l'època deien que el seu creixement econòmic anual era superior al dels Estats Units i, fins i tot, algun economista nord-americà pronosticava que a la dècada dels setanta, la Unió Soviètica podia superar en termes de PIB per càpita els Estats Units. A causa d'aquest efecte imitació, aquests països van intentar desenvolupar la indústria pesada (principalment la siderúrgia) amb l'objectiu de generar externalitats importants a altres sectors de l'economia, impulsar el creixement i reduir la bretxa de desenvolupament econòmic existent amb els països desenvolupats. No obstant això, aquestes repercussions no van tenir lloc en la magnitud desitjada i l'objectiu final va quedar pendent de complir. A principi de la dècada dels vuitanta, la reducció elevada dels nivells de vida provocada per la crisi del deute extern, juntament amb les condicions imposades per a la seva renegociació per part de l'FMI, van provocar un canvi de model. Aquest canvi va comportar, entre altres mesures, el compromís per part d'Amèrica Llatina de desenvolupar un comerç més lliure.

Les negociacions a l'OMC: les dificultats per arribar a un acord ▶ Aquest nou consens en la concepció de la política comercial per part dels països en vies de desen-

volupament ha fet que aquests formin un nou grup de pressió i participin de forma més activa a les cimeres ministerials de l'OMC. No obstant això, aquest procés ha comportat un augment substancial de les discrepàncies amb les nacions avançades sobre la funció que ha de desenvolupar l'OMC.

La discrepància principal té relació amb el grau de reciprocitat dels acords, ja que el proteccionisme selectiu que practiquen els països desenvolupats i consent l'OMC perjudica greument els interessos dels països en vies de desenvolupament. Fins al moment, els acords en el si d'aquesta organització no han tingut el grau de reciprocitat desitjat, perquè mentre els països en desenvolupament han obert de forma substancial els seus mercats a les indústries manufactureres dels països desenvolupats, aquests no ho han fet de manera significativa amb les produccions tèxtils i agrícoles de les nacions en vies de desenvolupament (béns en els quals tenen avantatge competitiu). En el fons, aquesta actitud dels països desenvolupats té com a objectiu protegir la seva mà d'obra no qualificada. No obstant això, aquesta protecció, a més de perjudicar els seus treballadors qualificats, perjudica greument les nacions menys avançades del planeta. Això és perquè un petit augment del 5% en la participació d'aquestes nacions a les exportacions mundials generaria uns ingressos addicionals de 350.000 milions de dòlars, aproximadament set vegades més del que reben en concepte d'ajuda al desenvolupament.

La recerca de la reciprocitat juntament amb la no discriminació entre països dels beneficis proporcionats pel comerç van constituir les claus principals del comerç multilateral impulsat pel GATT. A les primeres rondes, la consecució d'acords fou relativament fàcil. Un creixement elevat de l'economia mundial, una agenda menys ambiciosa que l'actual (basada principalment en la liberalització progressiva del comerç de manufactures), el consens respecte dels temes tabú (agricultura i tèxtils) i uns països amb estructures econòmiques similars (la majoria eren desenvolupats) van afavorir l'adopció d'acords. No obstant això, l'evolució de l'economia mundial obligava que les rondes tinguessin objectius més ambiciosos, els beneficis de la liberalització comercial s'estenguessin a nous països, i els temes tabú comencessin a deixar de ser-ho. Tot això ha fet que les negociacions els darrers temps es compliquin notablement i els acords tardin en arribar. Tanmateix, l'aspecte més significatiu no és quant es tarda en aconseguir un acord sinó l'eficàcia d'aquest. Així, a la Ronda Uruguai, es van signar acords sobre determinats temes a "l'últim minut" que han tingut poca efectivitat. Esperem que els negociadors aprenguin de les errades del passat i, finalment, a la Ronda de Doha l'eficàcia prevalgui sobre qualsevol altre aspecte.

La Ronda de Doha, la ronda de la solidaritat? ▶ El fracàs de la cimera ministerial de Cancún obre un interrogant important sobre la possibilitat d'èxit a curt termini de la Ronda de Doha. Per aquesta raó, en l'actualitat, gairebé ningú no dubta que s'incompliran els terminis previstos (l'exercici del 2005) i que qualsevol tipus d'acord haurà d'esperar.

Una part essencial del fracàs de la cimera de Cancún la té el context mundial en què s'ha desenvolupat. En el cas dels Estats Units, el seu dèficit elevat per compte corrent i la proximitat de les eleccions presidencials impediè flexibilitzar la seva postura i fer concessions importants. A la UE, les seves prioritats es trobaven en un altre lloc. Les preocupacions principals de la Comissió Europea eren preparar la integració amb èxit de deu nous països l'1 de maig del 2004 i aconseguir deixar enrere l'estancament econòmic que, durant els dos últims anys, ha afectat les principals nacions del continent. Sens dubte, per a la UE la liberalització del comerç mundial podia esperar. D'altra banda, els països en vies de desenvolupament s'havien constituït com a grup de pressió efectiu i ben cohesionat. No estaven disposats a acceptar cap acord que no passés per una liberalització real del comerç agrícola (històricament un tema tabú) i pretenien que s'implementessin mesures per millorar el compliment efectiu dels acords de la Ronda Uruguai. En resum, no estaven disposats a firmar ni avançar sobre cap aspecte que no comportés una reciprocitat veritable.

Les posicions divergents de sortida, una voluntat escassa de flexibilitat real d'aquestes i l'elevada pressió a les economies desenvolupades –contra l'atorgament de "concessions" comercials als països del Sud–generada pel fenomen de la deslocalització industrial van impedir que la cimera de Cancún fos un èxit.

Per tant, no es van poder assolir acords positius en matèria de liberalització comercial i de serveis.

Espero i desitjo que un marc millor de l'economia mundial canviï les perspectives de tots els participants (especialment dels EUA i la UE), en flexibilitzi les postures i permeti que, encara que més tard del previst, la Ronda de Doha sigui un èxit. M'agradaria que aquesta Ronda passés a la història com la de la solidaritat. A més, en termes de liberalització comercial, ser solidari en l'actualitat amb els països en vies de desenvolupament és la millor garantia d'un futur econòmic més pròsper per a les nacions avançades. És cert que el desplaçament de demanda des dels països desenvolupats cap a nacions com la Xina pot originar per als primers països la desaparició de determinades activitats industrials i la pèrdua d'alguns llocs de treball específics. No obstant això, si contemplem aquest tema des d'una perspectiva a mig i llarg termini, aquesta amenaça econòmica

en l'actualitat es pot contemplar pràcticament demà com a una gran oportunitat per als països desenvolupats. En el cas concret de la Xina, aquesta oportunitat no és altra que la consolidació en el futur d'una demanda de més de 1.200 milions de persones, pràcticament inexistent en la conjuntura actual. Aquest exemple, estès al conjunt de països en vies de desenvolupament, ens permet indicar que el comerç actual és la millor font de creixement econòmic del futur per a les nacions desenvolupades i el món en general.

A causa d'això, crec que a curt termini per solidaritat i a mig i llarg termini per egoisme, els països desenvolupats haurien de fer algunes concessions importants en una qüestió tan clau i emblemàtica com és l'agricultura. Aquest gest permetria desembussar previsiblement els altres temes principals i faria que aquesta Ronda es convertís en un èxit total.

Aquest èxit impulsaria el comerç internacional, reduiria significativament la pobresa a les nacions menys avançades i augmentaria el creixement econòmic als països desenvolupats.

No obstant això, la classe política dels països desenvolupats sap que les concessions en matèria agrícola (com l'obertura progressiva del mercat a les importacions i la disminució dels subsidis) comportarien un cost elevat (manifestacions, pèrdua d'eleccions, etc.). Aquest fet no ens convida a l'optimisme. Això és degut al fet que la majoria dels polítics adopten les seves decisions en base als seus efectes a curt termini. És per això que l'estratègia proposada no la considerarien convenient. Malgrat tot, em resisteixo a perdre l'esperança i a observar com es deixa passar una altra oportunitat per millorar la redistribució de la renda al món. Deixin que somii despert. Potser que d'aquí a dos anys l'economia mundial es trobi en expansió, els Estats Units hagin reduït substancialment els seus desequilibris econòmics (disminuït el dèficit públic i de la balança per compte corrent), la Unió Europea hagi integrat amb èxit els països de l'Est i els negociadors de la Ronda siguin conscients que és necessari un impuls elevat del comerç mundial per donar suport a la recuperació econòmica a nivell global. En aquest context, les possibilitats d'arribar a un bon acord augmentarien significativament. Facin-me cas, el món s'ho mereix. ■

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

De la ronda Uruguai a Cancún. Balanç de l'OMC
Clàudia Jiménez

DE LA RONDA URUGUAI A CANCÚN

BALANÇ DE L'OMC

Clàudia Jiménez Professora de Dret Internacional Públic, Universitat Autònoma de Barcelona

Quan l'abril de 1994 es va tancar la Ronda Uruguai amb 23 acords en matèries que feien referència no solament al comerç de béns sinó també de serveis i temes relacionats amb la propietat intel·lectual, a més d'elaborar un programa de negociacions per continuar aprofundint en l'eliminació d'obstacles al comerç en 27 àmbits, tot feia preveure que el procés liberalitzador més ambiciós del comerç internacional que s'havia assolit en aquell moment era el començament d'una nova era que finalment havia deixat de veure el lliuremercat com a un instrument per elevar-lo a la categoria de valor.

Aquest optimisme venia avalat pel nombre final d'estats que van participar en aquesta gran negociació –120 van signar l'Acta de Marràqueix, dels quals 117 el van ratificar posteriorment–, per l'alt grau de consens assolit a nivell quantitatiu i qualitatiu malgrat els diversos avatars i mals auguris pels quals la Ronda havia passat des del seu inici cap a l'any 1986 i, sobretot, per la creació d'un nou marc institucional estable per assegurar la viabilitat d'allò que s'havia pactat i aprofundir en el procés liberalitzador: l'Organització Mundial del Comerç.

Amb això, el sistema comercial internacional es va dotar no solament d'un instrument per vetllar per l'aplicació, administració i funcionament correcte dels acords assolits (art. III. 1 i 3), sinó que aquesta estructura serviria també de fòrum permanent de negociacions, per ordenar i millorar el sistema que s'havia anat utilitzant fins aleshores, conegut amb el nom de "Rondes" sota l'auspici però al marge del GATT (art. III. 2).

Així va sorgir la "Conferència Ministerial", l'òrgan principal de l'OMC format per representants de tots els estats membres que té l'obligació de reunir-se almenys una vegada cada dos anys per tractar tots aquells temes relacionats amb el comerç que els estats considerin oportuns (art. IV. 1). Per a l'acompliment de la seva funció i pel caràcter no permanent seria assistit per un Consell General també intergovernamental i plenari que, entre altres funcions, hauria de fer el seguiment del que es va acordar a la Conferència Ministerial i preparar la seva agenda per a la reunió següent. A partir de gener de 1995, per tant, les directrius en matèria comercial tant en els acords assolits com en qualsevol altre tema que els estats consideressin que s'han de tractar en el marc de l'OMC no haurien d'esperar a la convocatòria d'una Ronda ja que podran ser abordats en la reunió biannual preceptiva de la Conferència Ministerial. Es garantia així el desenvolupament d'una concepció dinàmica i cada vegada més àmplia de comerç i un contacte permanent amb les necessitats i interessos dels estats en temes relacionats amb aquest.

La Conferència Ministerial de Singapur: les expectatives de la primera ▶ La Conferència Ministerial que va inaugurar aquest nou model es va celebrar a Singapur del 9 al 13 de desembre de 1996. L'OMC comptava en aquell moment amb 128 membres i uns altres 30 es trobaven en procés d'adhesió. El mecanisme de solució de controvèrsies –clau per assegurar l'èxit de l'organització– semblava comptar amb el favor dels governs, incloses les potències comercials d'Estats Units, el Japó i la Comunitat Europea, ja que ja havia estat utilitzat en 62 ocasions. L'organització, per tant, estava en marxa i semblava preparada per afrontar nous reptes.

Amb aquest començament prometedor i conscients que la primera Conferència marcaria la pauta per a les properes, l'objectiu principal de la reunió fou reafirmar i/o reforçar en el seu cas els èxits assolits fins aleshores i delimitar noves àrees a les quals podria o no tenir competència sempre des de la concepció liberal i multilateralista del comerç internacional que fonamentava l'organització.

Pel que fa al balanç sobre els temes ja previstos que ocupa el gruix de la declaració final, aquest, en consonància amb el moment econòmic d'aleshores i com no podia ser d'una altra manera, és molt favorable, especialment pel que fa a l'organització com al procés d'adhesions, el procediment de solució de controvèrsies que semblava funcionar eficaçment o el treball del comitè de comerç i medi ambient destinat a demostrar la compatibilitat de la liberalització del comerç amb el desenvolupament sostenible, que fou objecte d'elogi i va comptar amb la renovació de mandat.

No obstant això, ja aleshores es van identificar alguns àmbits normatius en què eren necessàries algunes millores i que serien clau en les crisis futures com és el cas de la compatibilitat d'acords comercials regionals amb el sistema multilateral, una ajuda més eficient als països en desenvolupament per adaptar-se a la nova regulació o accedir als mercats internacionals o el tema de la notificació de les legislacions nacionals i adopció de mesures internes d'adaptació que són clau per a la valoració dels possibles progressos. Pel que fa a la resta, es van materialitzar les previsible dificultats amb què sempre ensopegaria l'acord sobre serveis. Els resultats de les negociacions per a la seva liberalització foren qualificats en la mateixa declaració com a “inferiors a les expectatives”.

Malgrat que les possibles matèries no comptessin amb un acord propi a la Ronda Uruguai, els estats ja van considerar a la primera Conferència Ministerial que tenien entitat per ser abordades des de l'OMC de cara a preparar negociacions futures i establir en consonància un grup de treball per a aquestes.

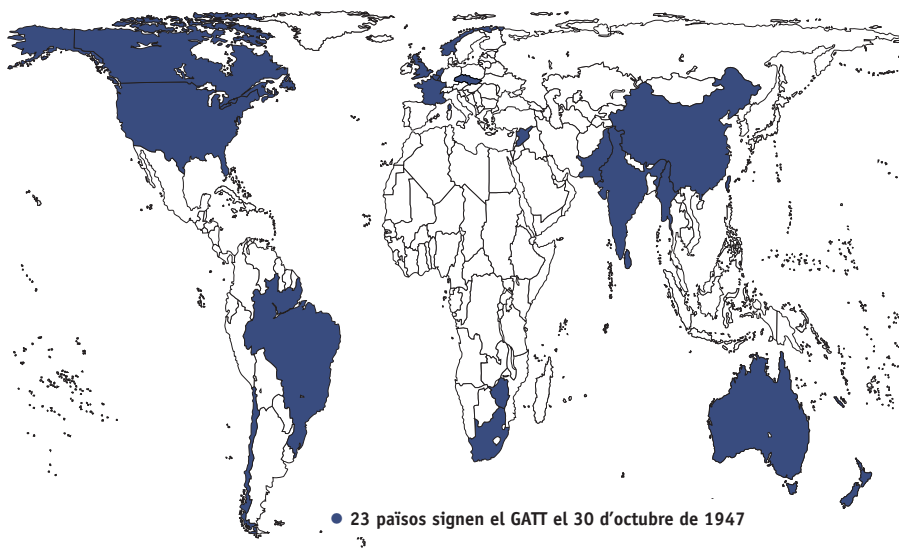
Aquestes matèries foren les següents: inversions, competència, transparència de les pràctiques de contractació pública i facilitació del comerç. Aquests àmbits considerats com a “nous” serien des d'aleshores coneguts amb el nom de “temes Singapur” i tindran un protagonisme especial a la Conferència de Cancún del 2003.

No obstant això, no va tenir la mateixa sort l'intent que es tractessin des de l'OMC problemes relacionats amb normes en matèria laboral, en especial els temes d'explotació infantil, i protecció sindical que alguns estats ja havien intentat integrar a la Ronda Uruguai mitjançant la formulació d'una “clàusula social”, que va ser en aquell moment, i també ara, rebutjada pels països en desenvolupament. És més, per si hi hagués algun dubte, la declaració final no considera només aquest àmbit fora de la seva competència sinó que aprofita per rebutjar “la utilització de les normes de treball amb fins proteccionistes” i convenir “que no s'ha de qüestionar en absolut l'avantatge comparatiu dels països, en particular dels països en desenvolupament de salaris baixos.”

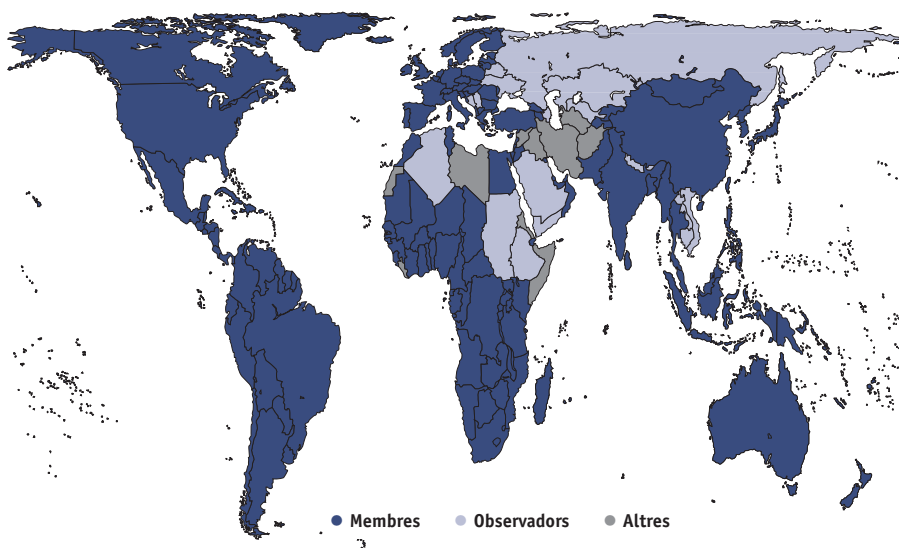
Un darrer aspecte que sobresurt de la primera Conferència Ministerial, en consonància amb la política de la mateixa organització fins aquell moment, és la manca d'interès per efectuar una aproximació a l'opinió pública que concebia l'OMC –en cas de saber que existia– com a una organització molt llunyana i dedicada a temes complexos d'interès supraestatal. Potser per aquesta raó tampoc no s'havia efectuat cap esforç per iniciar contactes amb possibles agents externs ni governamentals –a excepció de l'FMI, el Banc Mundial, l'OCDE, l'OMPI i, en certa mesura, la UNCTAD¹– ni privats. Una mostra d'això és que a l'hora d'enregistrar-les i entaular-hi diàlegs, l'organització, des d'un principi, no es va plantejar la distinció entre entitats sense ànim de lucre i aquelles que sí el tenen com fan la resta d'organismes internacionals i, per tant, en aquesta primera reunió de les 108 organitzacions no governamentals que es van enregistrar, més de la meitat eren empreses.

Aquesta endogàmia es devia, en part, perquè encara era una organització incipient que necessitava una autoafirmació i per una voluntat pròpia de romandre al marge i en un cert anonimats sota la creença que això la feia més efectiva –més accions i menys explicacions– en el nou context internacional marcat per un lideratge indiscutible dels països del G-7 i una “mundialització” de l'economia que l'OMC era partícip i que en aquell moment encara no comptava amb detractors visibles a qui havia de convèncer de la seva bondat.

PAÏSOS SIGNATARIS DEL GATT

MEMBRES I OBSERVADORS DE L'OMC (agost 2003)

► OMC

La Conferència Ministerial de Ginebra: un tràmit preceptiu amb rerefons ► Dissent mesos després de les negociacions comercials, els grups de treball i els comitès que seguien el seu curs encara no havien tingut temps de ser objecte de balanç i, per això, els continguts i debats realitzats a la Conferència de Ginebra, que es va celebrar entre els dies 18 i 20 de maig de 1998, a diferència de Singapur, no van tenir cap transcendència significativa. De fet, la seva celebració abans de complir-se els dos anys exigits per l'article IV del tractat constitutiu de l'OMC va ser bàsicament per commemorar el cinquantè aniversari del sistema multilateral del comerç, és a dir, el GATT, i per això les reunions van tenir més un to festiu que de treball.

Tanmateix, la declaració ministerial amb què es va clausurar la Conferència va esmentar, encara que d'una manera molt genèrica i protocolària, temes que a la conferència següent tindrien molta transcendència, en una demostració que ja aleshores la crisi econòmica dels països asiàtics i l'escepticisme de l'opinió pública mundial respecte de les directrius marcades per les institucions de Bretton Woods i la mateixa OMC començaven a causar estralls i deixaven entreveure per on podien venir els problemes.

En aquest sentit, una vegada lloats els principis de liberalització multilateral del comerç, reafirmats els compromisos formulats a Singapur i postergada expressament al tercer període de sessions qual-sevol avaluació sobre els acords existents o les negociacions en curs, la declaració recalca de manera

específica la necessitat d'influir en la formulació de la política econòmica en el camp internacional existent i que ja aleshores s'havia començat a qüestionar i que reconeixia "la importància de fer que el públic compregui millor els beneficis del sistema multilateral del comerç"; d'altra banda, però, va continuar amb la seva política de contacte majoritari amb empreses i sense fer distinció entre aquestes i les ONG en sentit estricte que no es troben a gust amb aquest tractament.

Amb això es recorda la necessitat que les disposicions especials en favor dels països en desenvolupament i els menys avançats siguin efectivament aplicades, i qualificar l'ajuda a aquests últims com a "urgent".

S'anticipen així, dues de les preocupacions que passaran després factura en una tercera Conferència que, per a més inri i per mandat de la declaració de Ginebra, hauria d'oferir resultats palpables en aquests i altres temes que en el seu moment foren abordats a Singapur, generant així unes expectatives encara més grans que les habituals respecte d'una Conferència Ministerial.

La Conferència Ministerial de Seattle: alguna cosa més que un avís ▶ El fracàs rotund i inesperat de la Conferència de Seattle celebrada entre el 30 de novembre i el 3 de desembre de 1999 va suposar un avís important per a l'organització i aquells que l'apadrinaven, en especial les potències econòmiques, el lideratge indiscutible de les quals en el panorama internacional les havia conduïdes a un excés de confiança i una certa prepotència en les seves maneres, sense parar atenció a les necessitats i reivindicacions que els altres estats reclamaven, i als avisos d'una part important –ja que era molt activa– de la seva societat civil que per diferents motius i interessos no veia amb bons ulls aquest procediment.

Ambdós factors van ser clau per entendre una decepció així. La clausura de la Conferència sense una conclusió sobre quina era la situació en els diversos sectors, comitès o grups de treball, sense poder aconseguir ni tan sols un consens mínim per a una declaració final simbòlica de caràcter genèric fou un dur revés per a aquells que creien tenir l'OMC sota control.

Pel que fa a aquells que amb les seves actuacions van afavorir aquest resultat es va obrir un ventall de possibilitats i punts de vista de vegades antagònics. Per part de la majoria d'activistes que aleshores van boicotejar la reunió, l'OMC i el model econòmic que aquesta defèn i representa era i continua sent un dels símbols més emblemàtics, responsable del deteriorament del planeta i el repartiment injust de la riquesa a nivell mundial, raó per la qual se l'ha de combatre. D'altra banda, als països en desenvolupament i, especialment, aquells amb alguna presència comercial a nivell internacional que actuaven a l'OMC amb les mateixes reserves amb què ho feien a les altres institucions econòmiques, Seattle els va servir per prendre consciència del seu poder i capacitat d'influència en l'organització i les possibilitats que aquesta, per les seves competències, estructura d'igualtat formal dels estats, multilateralitat i presa de decisions per consens, els oferia; va esdevenir aleshores una plataforma única en el context internacional per fer valer els seus interessos.

Finalment, els països desenvolupats van prendre consciència tam-

bé de la necessitat d'escoltar tercers abans d'adoptar decisions en matèria econòmica i pactar els canvis o la inclusió de nous temes i afegir, així, a l'agenda tant les seves prioritats com les dels països en desenvolupament i sobretot donar a aquestes prioritats un tractament menys mercantilista.

Tot això va tenir un reflex immediat en l'actitud i el quefer de la mateixa institució internacional.

Pel que fa a la societat civil, l'OMC, que continuava pensant com feia dos anys a Ginebra que l'animadversió que generava era conseqüència bàsicament del desconeixement per una mala política de comunicació, es va autoimposar com a objectiu una major transparència, didàctica i diàleg en les seves actuacions en un intent d'apropament al ciutadà que ja havia iniciat feia poc temps encara que amb pocs resultats.

Així ho va posar de manifest el simposi efectuat en paral·lel a la reunió de Seattle amb més de 700 ONG amb i sense ànim de lucre on es va mostrar l'antagonisme de les posicions.

D'altra banda, i conscients que una millora de la imatge –si s'assolís– es produiria a mig i llarg termini i que, en canvi, un fracàs a la reunió següent podria tenir efectes molt negatius, es va acordar celebrar la quarta Conferència a partir d'una nova agenda que tingués en compte diverses sensibilitats i oferir un alt grau d'informació, però a la vegada dur-la a terme lluny físicament dels activistes per evitar imatges de manifestacions i protestes que donessin la volta al món.

La Conferència Ministerial de Doha: un intent de relançament ▶ El lloc escollit va ser Doha, a Qatar. Del 9 al 13 de novembre del 2001 es va discutir a aquesta ciutat una ambiciosa agenda que d'acceptar-se –com va ser el cas– serviria de relançament de l'organització en el panorama internacional. Per aquest motiu es va decidir donar-li un nou enfocament que feia especial èmfasi no tant en el comerç sinó en el desenvolupament –conforme a les peticions dels PNUD– encara que sense deixar de banda la seva essència que no és altra que la liberalització multilateral i generalitzada dels mercats.

El resultat final de Doha va ser una llarga i detallada declaració en la qual, més que avaluar resultats o reflectir consensos en determinades àrees, es plantejava un ambiciós mandat de negociacions i una sèrie de directrius per garantir-ne l'èxit.

En la declaració es donava prioritat als aclariments i programes de treball per tractar els problemes d'aplicació de les normes de l'OMC per part dels països en desenvolupament, a més d'un estudi per veure com es podia millorar la situació dels països menys avançats i el tracte especial i diferenciat previst en els diversos acords, tot plegat plasmat en el programa de treball el nom del qual posa de manifest l'esforç per donar un nou enfocament, la formalment anomenada "Agenda del Desenvolupament de Doha".

A part d'això, també es va incloure un mandat per a la renegociació o revisió dels acords vigents en matèria d'agricultura, serveis, accés de productes no agrícoles, temes relacionats amb propietat intel·lectual, *antidumping*, subvencions, acords comercials regionals o el mecanisme de solució de controvèrsies. Per si no és suficient amb això, es va proposar també l'inici de les negociacions en algunes matèries no previstes originàriament com les que havien estat enunciades en el seu dia a la Conferència de Singapur –inversions, competència, transparència de la contractació pública i facilitació del comerç– i continuar amb el tractament de temes com la relació comerç i medi ambient, transferència tecnològica, deute i finances, cooperació tècnica o comerç electrònic.

En definitiva, una declaració de 52 punts més propera a l'inici d'una ronda que a un resum del que ja s'ha aconseguit, en la qual es van obrir 21 temes i que preveia fins i tot un programa de treball amb calendari, estructura i principis que haurien de regir les actuacions entre les quals destacava tenir sempre present el desenvolupament (a ser possible sostenible) i el tracte preferent als països en desenvolupament.

S'iniciava així un nou període per a les conferències ministerials que fugien cap endavant. L'èxit o el fracàs vindria determinat pels propers esdeveniments, el balanç dels quals es faria a la reunió següent.

La Conferència Ministerial de Cancún: crònica d'un desencon- tre ▶ Entre el 10 i el 14 de setembre del 2003 es van celebrar les discussions de la cinquena Conferència Ministerial a Cancún. La manca absoluta de voluntat de negociació per les parts interessades, com va posar de manifest el president de la Conferència, va fer que el projecte de text ministerial que s'havia elaborat a Ginebra i que desenvolupava 27 temes en altres tantes pàgines acabés

a la paperera. El seu lloc el va ocupar una breu comunicació en la qual es deixava constància de la manca d'entesa i es demanava als òrgans de l'OMC que mantinguessin viva la flama de Doha a l'espera de temps millors.

Aquesta vegada, però, el seu fracàs no va sorprendre ningú. Aquesta vegada els estats, que són en definitiva els que tenen la darrera paraula, no estaven per la feina i ja ho havien deixat entreveure amb els constants incompliments dels terminis intermedis marcats per Doha. Davant d'això, no van servir de res els esforços que la institució estava fent en donar a les propostes un contingut menys mercantilista i obrir el diàleg amb diferents actors internacionals amb l'objectiu de llimar l'animadversió que havia generat en un principi (vegeu-ne la web).

L'entrada decisiva de la Xina a l'organització amb tot el potencial econòmic i de mercat que comporta, junt amb la consciència d'alguns estats en desenvolupament de la seva força quan s'apleguen davant de les potències comercials i la seva voluntat de no negociar més fins que es millorin les condicions en temes que consideren prioritaris i que porten estancats massa temps; el caràcter multilateral i multitemàtic que tenen les conferències i el gir de la política nord-americana més interessada darrerament en acords a nivell bilateral on pot fer valer més el seu pes, van ser esculls que l'organització de la conferència i la Unió Europea –que sí que tenia interès en l'èxit de les negociacions– no van poder superar.

Així doncs, mentre els països en desenvolupament liderats per la tríada Brasil, Índia i Xina no estaven disposats a avançar ni en els temes de Singapur ni en els de productes agrícoles si no s'aconseguien progressos significatius precisament en agricultura, alguns països desenvolupats no consideraven encara oportú tractar el tema de la flexibilització de l'aplicació dels acords als països en desenvolupament i així successivament en cada tema, sense que hi hagués un bloc disposat a donar el primer pas.

En aquestes condicions es va haver de donar per tancada la Conferència que novament va concloure sense acord ni en àmbits objecte de negociació ni en millores o aclariments dels acords ja en vigor que són urgents, i en el seu lloc es va iniciar una etapa d'incertesa respecte als objectius que es volen assolir a la Conferència Ministerial del 2005, amb l'afegit de no poder permetre's una nova decepció.

El futur: I ara què? ▶ Després de dos fracassos a sengles conferències, precisament aquelles que havien de rematar els mandats llançats en anteriors reunions, sembla que les negociacions en el marc de les conferències ministerials per continuar aprofundint en un procés de liberalització multilateral i integrat del comerç internacional han assolit el seu límit màxim, si més no en el context internacional actual. Al llarg de l'article s'ha esbossat diversos dels motius que, agafats conjuntament, justifiquen aquesta anàlisi:

- ▶ L'enfortiment d'alguns països en vies de desenvolupament que afegeix noves variables de pes i interessos en joc a unes negociacions multilaterals i multitemàtiques que sempre han estat complicades;

- ▶ La necessitat per part d'altres estats d'incloure l'accés a mercats en noves àrees comercials més enllà de les clàssiques relatives a béns i agricultura i que impliquen, per tant, més matèries per negociar (inversions, comerç electrònic, etc.);

- ▶ El mateix èxit de l'organització que cada dia augmenta el seu nombre de membres amb interessos propis per defensar i que segons el pes que tinguin –en especial el cas de la Xina– impliquen una variable important que s'ha de tenir en compte;

- ▶ La societat civil que amb la seva actuació incideix en l'opinió pública per reclamar dels estats que també es prenguin en consideració altres valors no necessàriament de rendibilitat econòmica a curt termini a l'hora d'actuar;

- ▶ El context internacional en general i l'econòmic en particular, ja que és ben sabut que en temps de crisi és més difícil aconseguir concessions i obertures de mercat, unit al factor conjuntural i en gran mesura condicionat per l'anterior de les línies mestres en política interior i exterior que en cada moment les grans potències decideixen seguir i que sens dubte tenen un paper important en el resultat de les negociacions.

A tots aquests motius hauríem d'afegir el que potser sigui el perill més imminent de cara al futur de les negociacions: la fragmentació. L'amenaça és fruit tant de les polítiques unilateralistes que busquen sortides pròpies o a nivell bilateral al marge del sistema, com sobretot de les distorsions provocades per acords regionals cada vegada més nombrosos quan aquests atempten contra el principi bàsic del multilateralisme, pilar que juntament amb la liberalització formen la base sobre la qual s'assenta l'OMC.

La paradoxa és que mentrestant l'organització, com a estructura supranacional encarregada de regular els intercanvis comercials i garantir el respecte del que ja s'ha pactat, en el dia a dia va funcionant i amb prou èxit, com ho demostren els seus 146 membres a més de 28 observadors, com també les més de 305 reclamacions ateses en el marc del mecanisme de solució de controvèrsies, les resolucions de les quals per norma general s'acaten.

Així les coses, que els factors abans descrits acabin pesant més que l'efectiva actuació de l'organització en l'aplicació del que ja és vigent i aconseguixin o no minvar el sistema comercial actual depèn en definitiva de la voluntat dels estats que són en última instància els que decideixen el model i la seva aplicació, condicionats per la seva opinió pública en els casos en què aquesta tingui algun pes i sobretot per les empreses que s'encarreguen de fer-los arribar els seus interessos.

Des d'aquesta perspectiva, l'OMC sembla gaudir de moment d'una excel·lent salut i credibilitat entre els seus membres, la millor garantia per a la seva continuïtat encara que no es pugui dir el mateix de les seves ambicions d'expansió que, a l'hora de la veritat, s'han vist sistemàticament frenades per la no convergència d'interessos. ■

Nota ▶

1. OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic.

OMPI: Organització Mundial de la Propietat intel·lectual

UNCTAD: Conferència de les Nacions Unides pel Comerç i el Desenvolupament

dCIDOB 89. OMC, èxit o fracàs.

Cronologia: Del GATT a l'OMC

CRONOLOGIA: del GATT a l'OMC ▶

1944 ▶

Finalitzada la Segona Guerra Mundial es produeix una planificació de l'ordre econòmic internacional sense precedents. Les principals potències mundials, preocupades per la reconstrucció i recuperació econòmica, es reuneixen a Bretton Woods per establir l'ordre econòmic internacional de la postguerra, fonamentat en la cooperació multilateral. Creen el Fons Monetari Internacional (FMI), per assegurar l'estabilitat monetària amb un sistema de tipus de canvi fix en relació a l'or i al dòlar, i el Banc Internacional de Reconstrucció i Foment (BIRD, posteriorment anomenat Banc Mundial), per finançar la reconstrucció d'Europa i el Japó.

1945 ▶

A San Francisco es crea una nova estructura política: l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

1946-1947 ▶

En aquest context, i amb les mateixes inquietuds, el recent creat Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECOSOC) convoca una conferència per abordar la possibilitat de crear una Organització Internacional de Comerç (OIC) i així completar el disseny del nou ordre econòmic. S'estableix un Comitè Preparatori encarregat de redactar la Carta de l'OIC.

1947 ▶

A més de la seva tasca oficial, els membres del Comitè Preparatori negocien entre si reduccions aranzelàries que consideren urgents i accepten algunes de les normes comercials integrades en el projecte de Carta de l'OIC. Ambdues iniciatives es coneixen amb el nom d'Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT, en les sigles en anglès). L'objectiu és integrar aquest Acord a la futura Carta de l'OIC. D'aquestes primeres negociacions s'aconsegueixen 45.000 concessions aranzelàries que afecten uns 10.000 milions de dòlars del comerç internacional (aproximadament una cinquena part del comerç mundial de mercaderies).

30 d'octubre, 23 països, convidats pels Estats Units (12 economies desenvolupades i 11 en desenvolupament), signen el GATT com a mesura provisional al Palau de les Nacions de Ginebra (Suïssa).

1947-1948 ▶

Conferència de l'Havana ▶

El novembre de 1947, 56 països es reuneixen a l'Havana (Cuba) per debatre i aprovar la Carta de l'OIC (coneguda com a Carta de l'Havana) i així donar forma a la nova institució internacional que, en el marc de l'ONU, complementarà les tasques de l'FMI i del Banc Mundial en l'àmbit comercial. Amb l'OIC es vol estabilitzar els preus de les matèries primeres, establir previsions per fer front a les dificultats de la balança de pagaments, atorgar un tractament més favorable als països menys desenvolupats i establir una vinculació entre els estàndards laborals i el comerç, encara que de forma genèrica. Totes aquestes qüestions són debatudes i evidencien discrepàncies entre els països. El març de 1948, després d'unes negociacions llargues i difícils, 53 països signen l'Acta Final que ha de legalitzar el text de la Carta de l'Havana. Finalment, però, els governs no es comprometen a ratificar-la i l'OIC no es pot constituir. Per tant, el GATT –un acord que compta amb 38 articles– queda com a únic instrument internacional amb competències per regular el desenvolupament del comerç internacional.

Objectius i principis del GATT

- ▶ Garantir un entorn comercial internacional lliure, estable i previsible per tal de contribuir al creixement i al desenvolupament econòmics, com també al benestar de tots els pobles.
- ▶ Establir un comerç sense discriminació a través de la "clàusula de nació més afavorida".
- ▶ Constituir una base estable per al comerç, la promoció de la competència lleial i la prohibició de les restriccions quantitatives a la importació.

EL GATT ▶

1948 ▶

Primera Ronda del GATT a Ginebra ▶

Quan la Carta de l'Havana encara s'està negociant, l'1 de gener entra en vigor l'Acord General (GATT). Els 23 membres fundadors i, per tant, parts contractants, són: Regne Unit, França, Bèlgica, Països Baixos, Noruega, Austràlia, Birmània, Brasil, Canadà, Ceilan, Cuba, Txecoslovàquia, Xile, Xina, Estats Units, Índia, Líban, Luxemburg, Nova Zelanda, Pakistan, Rodèsia del Sud, Síria i Sud-àfrica. Entre febrer i març es porta a terme el primer període de sessions del GATT a l'Havana (Cuba). La secretaria del GATT es trasllada a Ginebra on continuen les negociacions.

Des d'un punt de vista institucional, el GATT té una carència bàsica, ja que no és una organització, tot i que facultats als seus membres a actuar conjuntament i prendre decisions en matèria comercial.

1949 ▶

Segona Ronda a Annecy (França) ▶

Les parts contractants (països membres) del GATT s'intercanvien unes 5.000 concessions aranzelàries. 10 països més s'adhereixen a l'Acord General.

1950-1951 ▶

Tercera Ronda a Torquay (Regne Unit) ▶

Les parts contractants intercanvien 8.700 concessions aranzelàries que generen reduccions de prop del 25% en relació al nivell de 1948. Adhesió de quatre països més.

En el cinquè període de sessions Estats Units comunica que no tornarà a sotmetre al Congrés nord-americà la Carta de l'OIC. El Congrés no estava disposat a cedir moltes competències en matèria de comerç internacional a l'OIC. Amb aquest gest queda clar que de moment l'OIC no podrà ser una realitat.

1956 ▶

Quarta Ronda a Ginebra (Suïssa) ▶

S'aconsegueixen reduccions aranzelàries d'un comerç de 2.500 milions de dòlars.

1960 ▶

Ronda Dillon (1960-1962) a Ginebra/ Cinquena Ronda ▶

Es denomina així en homenatge al subsecretari d'Estat nord-americà, Douglas Dillon, que és qui proposa les negociacions. Es desenvolupa en dues fases: una primera centrada en les negociacions dels estats de la CEE per elaborar un sol llistat de concessions per part de la Comunitat (sobre la base d'un Aranzel Exterior Comú) i una segona dedicada a una nova sèrie general de negociacions aranzelàries. S'acorden 4.400 concessions aranzelàries que representen intercanvis comercials per un valor de 4.900 milions de dòlars.

1961 ▶

Acord a curt termini relatiu als articles tèxtils de cotó ▶

Representa una excepció a les disposicions de l'Acord General i permet la negociació de restriccions de contingentació per a les

exportacions dels països productors de cotó. El 1962 el "curt termini" passa a ser "llarg termini". Vigent fins l'Acord Multifibres de 1974

1964 ▶

Ronda Kennedy (1964-1967) a Ginebra / Sisena Ronda ▶

S'inaugura formalment el maig de 1964, amb una reunió a nivell ministerial, i conclou el juny de 1967, quan 54 països, que sumats realitzen el 75% del comerç mundial, firmen l'Acta Final de la ronda. A les negociacions s'adopta un nou mètode per a la reducció dels aranzels aplicables als productes industrials. Si abans es negociava producte per producte, ara el mètode és general o lineal. En nombroses esferes s'arriba a l'objectiu previst d'aconseguir reduccions aranzelàries del 50%. I respecte a les concessions que s'aconsegueixen, aquestes representen intercanvis comercials d'un valor aproximat de 40.000 milions de dòlars. D'altra banda, es conclouen acords separats sobre cereals i productes químics, com també es negocien mesures *antidumping*, les quals estableixen normes per a les reglamentacions nacionals que evitin exportacions de béns a preus injustos.

1965 ▶

Un nou capítol sobre Comerç i Desenvolupament ▶

A l'inici de la dècada dels seixanta, s'adhereixen a l'Acord General nombrosos països en desenvolupament que havien aconseguit la seva independència. Així, les parts contractants decideixen adoptar un capítol especial sobre comerç i desenvolupament que té com a objectiu que els països desenvolupats concedeixin prioritat a la reducció d'obstacles al comerç dels productes dels països en desenvolupament. Es crea el Comitè de Comerç i Desenvolupament encarregat de la supervisió de les noves disposicions de l'Acord General. En aquest sentit, el 1964 ja s'havia creat el Centre de Comerç Internacional (CCI) per tal d'ajudar als països en desenvolupament a promoure els seus intercanvis comercials i a identificar mercats potencials. Des del 1968, el CCI és administrat conjuntament pel GATT (posteriorment l'OMC) i la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD).

1973 ▶

Ronda de Tòquio (1973-1979) / Setena Ronda

S'inicia formalment el setembre de 1973 a la ciutat japonesa de Tòquio, tot i que es negocia a Ginebra. 99 països tracten mesures tant aranzelàries com no aranzelàries. A les negociacions, les parts contractants aconsegueixen intercanviar reduccions i consolidacions aranzelàries que representen intercanvis comercials d'un valor de 300.000 milions de dòlars. Així, l'aranzel mitjà ponderat aplicable als productes manufacturats en els nous principals mercats industrials del món disminueix del 7% al 4,7%. S'estableixen acords sobre els temes següents: subvencions i mesures compensatòries; obstacles tècnics al comerç; procediments per al tràmit de llicències d'importació; compres del sector públic; valoració en duana; un Codi *Antidumping* Revisat; comerç de la carn de boví; comerç de productes lactis; i comerç d'aeronaus civils.

CRONOLOGIA: DEL GATT A L'OMC

El primer resultat d'aquesta ronda és la reducció, per part dels països industrialitzats, dels drets d'importació i d'altres obstacles al comerç dels productes tropicals exportats pels països en desenvolupament.

Acord Multifibres (AMF) ▶

Relatiu al comerç internacional dels tèxtils, entra en vigor el gener de 1974 i substitueix l'acord existent fins llavors sobre els tèxtils de cotó vigent des del 1961. Té com a objectiu promoure l'expansió i liberalització progressives del comerç de productes tèxtils, i evitar així la desorganització de mercats i branques particulars de producció. L'AMF es prorroga el 1978, 1982, 1986, 1991 i 1992 i ha acabat sobrevivint al GATT en el si de l'OMC, fins al 2005 quan es preveu que s'integri el tèxtil i la confecció a les normes del GATT/OMC.

1986 ▶

Ronda Uruguai (1986-1994) / Vuitena Ronda ▶

El 20 de setembre de 1986, a Punta de l'Est (Uruguai), s'inicia la ronda del GATT més llarga, ja que dels quatre anys de negociacions previstos s'arriba a gairebé set anys i mig, i amb el programa negociat més ambiciós. Hi participen 123 estats. La Declaració dels ministres de Comerç es divideix en dues seccions: una dedicada a les negociacions del comerç de mercaderies i l'altra al comerç de serveis. En la primera es destaquen els temes següents: mesures aranzelàries i no aranzelàries; recursos naturals (pesca, productes forestals, metalls i minerals); tèxtil i vestit; agricultura; productes tropicals; examen dels articles de l'Acord; revisió dels codis de la Ronda de Tòquio; mesures de salvaguarda; subvencions i mesures compensatòries; propietat intel·lectual; mesures d'inversió que afecten el comerç; solucions de diferències i funcionament del GATT. Respecte a la secció dedicada al comerç de serveis, la Declaració pretén la creació d'un marc multilateral de principis i normes per a aquest tipus de comerç.

Una de les qüestions més conflictives és la de l'agricultura. Precisament el 1990 les negociacions s'aturen pel desacord entre Estats Units i Europa sobre l'accés al mercat agropecuari. El posterior desblocatge de les mateixes es produeix en dues reunions; una el 1992 entre Estats Units i la UE, i l'altra el 1993 entre Estats Units, la UE, Japó i Canadà. Sobre aquest tema destaca la pressió exercida per l'anomenat Grup de Cairns (Argentina, Austràlia, Brasil, Canadà, Xile, Colòmbia, Filipines, Hongria, Indonèsia, Tailàndia, Malàisia, Nova Zelanda i Uruguai), que reuneix els principals exportadors agrícoles i reclama la llibertat d'accés als mercats, davant la postura dels agricultors dels països industrialitzats que mantenen que el GATT els destruirà si se'ls retiren els subsidis.

1994 ▶

Acta Final de la Ronda Uruguai a Marràqueix (Marroc) ▶

El 15 d'abril, els ministres de comerç de 123 països del GATT firmen l'Acta Final de la Ronda Uruguai.

Entre els resultats principals assolits, es destaquen els següents:

- a) Reduccions aranzelàries d'un 40% de mitjana per als productes industrials.
- b) Un increment mitjà del 21% al 73% de consolidacions aranzelàries per als països en desenvolupament, del 78% al 99% per als països desenvolupats i del 73% al 98% per a les economies en transició.
- c) Un programa general de reformes agrícoles, que inclou compromisos de liberalització en matèria d'aranzels, ajuda interna i subvencions a l'exportació, com també la substitució de totes les restriccions quantitatives i altres mesures no aranzelàries per aranzels.
- d) La supressió gradual de les restriccions a l'exportació i la millora de l'accés als mercats per als tèxtils i les peces de vestir.
- e) Acords reforçats en matèria de salvaguardes, obstacles tècnics, valoració en duana, llicències d'importació, comerç d'Estat, subvencions i drets *antidumping* i compensatoris.
- f) La firma de nous acords en àmbits com el comerç de serveis, els drets de propietat intel·lectual, les mesures sanitàries i fitosanitàries, com també les mesures en matèria d'inversions relacionades amb el comerç.

La transformació del sistema provisional multilateral de comerç que havia existit en el marc del GATT en un sistema permanent dotat d'un mecanisme jurídic reforçat per a la resolució de les diferències comercials en l'àmbit multilateral. És a dir, s'estableixen les bases per a la creació de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), com a successora del GATT.

Ronda	Anys	Nombre de països participants	% del comerç mundial dels països membres	Reducció mitjana dels aranzels	Aranzel resultant com a % del de 1930	Àmbits i temes inclosos	Àmbits i temes exclosos
Primera (Ginebra)	1947	23	57%	21,1%	52,7	Aranzels	Agricultura
Segona (Annecy)	1949	33	--	1,9%	51,7	Aranzels	Agricultura
Tercera (Torquay)	1951	34	67% (1953)	3,0%	50,1	Aranzels	Agricultura
Quarta (Ginebra)	1956	22	--	3,5%	48,9	Aranzels	Agricultura
Cinquena Ronda Dillon	1960-1962	45	--	2,4%	47,7	Aranzels	Agricultura
Sisena Ronda Kennedy	1964-1967	48	73% (1963)	36,0%	30,5	Aranzels i mesures antidumping	Agricultura i Tèxtil
Setena Ronda Tòquio	1973-1979	99	85% (1973)	29,6%	21,2	Aranzels i mesures no aranzelàries i acords relatius al marc jurídic	Agricultura i Tèxtil
Vuitena Ronda Uruguai	1986-1994	124	89% (1973)	38,0%	13,1	Aranzels, mesures no aranzelàries, normes, serveis, propietat intel·lectual, solució de diferències, creació de l'OMC, etc.	

▸ Zabalo, P. "La Organización Mundial del Comercio, paradigma de la globalización neoliberal". Hegoa. *Working Papers*, 28, (2000). P. 11.

▸ http://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/tif_s/fact4_s.htm

L'OMC ▶

1995 ▶

Creació de l'OMC ▶

L'1 de gener de 1995 es crea oficialment l'Organització Mundial del Comerç (OMC), gairebé cinquanta anys després de la Conferència de l'Havana, la qual havia d'establir l'Organització Internacional del Comerç (OIC). Aquesta organització compta amb un element diferenciador molt important respecte al GATT, i és la capacitat coercitiva del seu Òrgan de Solució de Diferències.

S'intenta arribar a un Acord Multilateral d'Inversió (AMI) però les negociacions fracassen per la pressió de les delegacions dels països en vies de desenvolupament.

El 31 de maig el Consell General de l'OMC decideix establir la seu a Ginebra.

El 28 de juliol s'arriba a un acord sobre els serveis financers.

1996 ▶

I Conferència Ministerial de Singapur (9-13 de desembre) ▶

A més d'avaluar el camí recorregut per l'OMC des del seu naixement, s'estableixen grups de treball per tal d'avaluar els nous temes següents:

- Comerç i inversió (garanties a les inversions estrangeres).
- Comerç i competència (lliure competència i transparència dels mercats).
- Transparència en les contractacions públiques.
- Facilitació del comerç.

S'aconsegueix assolir l'Acord sobre Tecnologies de la Informació (ATI) per tal de liberalitzar centenars de productes de tecnologia informàtica. El març de 1997, 43 països, els quals representen més del 90% del comerç de tecnologia firmen l'ITA per eliminar els aranzels duaners per a l'any 2000.

1998 ▶

II Conferència Ministerial de Ginebra, Suïssa (18-20 de maig) ▶

Celebració dels 50 anys del GATT. Tot i tenir un caràcter transitori, aquesta trobada reafirma els compromisos de Singapur, reitera la voluntat de seguir liberalitzant progressivament el comerç de béns i serveis, i constata la necessitat de mantenir una política informativa amb l'anomenada "societat civil" per tal de promoure la major transparència possible.

Paral·lelament a la celebració de la conferència, es distribueix una declaració, signada per 60 ONG d'arreu del món, en la qual es reclama la fi de les negociacions sobre l'Acord Multilateral d'Inversions (AMI) en el si de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i es rebutja que en el marc de l'OMC s'arribi a un acord similar. A l'AMI se li retreu que concediria nous drets i sense precedents a les empreses transnacionals que anul·larien l'autoritat dels estats per establir obligacions o regulacions a les mateixes.

1999 ▶

III Conferència Ministerial de Seattle, EUA (30 novembre-3 de desembre) ▶

En un principi, els 135 països membres aspiren a engegar una nova ronda de negociacions, l'anomenada Ronda del Mil·lenni, l'objectiu de la qual seria renovar el procés de liberalització multilateral del comerç mundial, que hauria de concloure en un període màxim de tres anys. Principalment es volen tractar els temes següents: agricultura, serveis, aplicació dels acords vigents i treballs futurs ja previstos a la Ronda Uruguai. La nit del 3 de desembre, però, la conferència se suspèn sense assolir cap acord sobre la nova ronda. Les raons d'aquest fracàs es poden resumir, entre d'altres, en els punts següents: disparitat de voluntats entre els membres de l'OMC; complexitat d'alguns punts analitzats (agricultura, accés al mercat, aplicació i normes, nous temes de Singapur, etc.); deficiències en l'organització de la conferència, abans i durant la celebració d'aquesta, i la pressió important de les mobilitzacions socials.

2001 ▶

IV Conferència Ministerial de Doha, Qatar (9-13 de novembre) ▶

És finalment a Doha on els ministres de Comerç dels 142 països membres acorden iniciar la nova sèrie de converses, centrada sobretot a reduir substancialment els subsidis agrícoles, els aranzels industrials i altres barreres comercials. En aquesta ocasió, s'aconsegueix arribar a compromisos concrets i s'acorden tres documents: la Declaració Ministerial, que estableix el calendari de les negociacions de la Ronda del Mil·lenni; la decisió sobre qüestions i preocupacions relatives a l'aplicació, que fa referència als problemes que tenen els països en desenvolupament per aplicar els acords de l'OMC; i la Declaració sobre l'Acord sobre aspectes dels Drets de la Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC) i la salut pública, que permet la producció de fàrmacs genèrics a baix preu per part dels països amb menys recursos per poder afrontar les crisis sanitàries (com la pandèmia de la Sida). Se la coneix també com la "Ronda del desenvolupament". L'ambiciós Programa de Treball aprovat es vol concloure com a molt tard el gener de 2005.

2003 ▶

V Conferència Ministerial de Cancún (10-14 de setembre) ▶ Aquest nou intent d'arribar a acords en les negociacions sobre la liberalització comercial fracassa per la profunda discrepància

sobre els afers agrícoles i els "temes de Singapur" entre els països desenvolupats i diversos grups de països en desenvolupament, com també l'anomenat Grup 22 (G-22). A l'hora d'abordar la liberalització agrícola es produeix l'enfrontament entre els diferents blocs. D'una banda, els EUA i la UE ofereixen eliminar els subsidis a l'exportació només per un llistat de productes a negociar, mentre que el G-22, encapçalat per Brasil, Índia, Xina i Sud-àfrica, n'exigeix l'eliminació total. Per aquests països, el text que es proposa a la conferència demostra que els objectius de desenvolupament de Doha són pura retòrica. Precisament es constata que una sèrie de dates límits de la Ronda de Doha encara no s'han acomplert.

21 de desembre ▶ Reunió a Ginebra. Fracassa l'intent de restablir les negociacions de Cancún. L'apropament de posicions entre els països en desenvolupament i els EUA i la UE no és possible. El G-22 es dissolt.

Directors Generals del GATT i l'OMC

Sir Eric Wyndham White (Regne Unit) 1948-68

Olivier Long (Suïssa) 1968-1980

Arthur Dunkel (Suïssa) 1980-1993

Peter Sutherland (Irlanda) GATT 1993-1994; OMC 1995

Renato Ruggiero (Itàlia) 1995-1999

Mike Moore (Nova Zelanda) 1999-2002

Supachai Panitchpakdi (Tailàndia) 2002-

▶ Supachai Panitchpakdi, Director General de l'OMC des del 2002

Fonts ▶

Zabalo, P. "La Organización Mundial del Comercio, paradigma de la globalización neoliberal".

Hegoa. Working Papers. No. 28, 2000. P. 11.

http://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/tif_s/fact4_s.htm

<http://www.wto.org>

CONGDE "El Comercio, ¿una herramienta para la reducción de la pobreza? Informe de la CONGDE, (abril de 2002).

Observatori del Deute en la Globalització; *Boletín económico de ICE; El País; La Vanguardia; EFE*

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

L'OMC i el sector agrícola. Negociacions difícils, postures allunyades
Montserrat Millet

L'OMC I EL SECTOR AGRÍCOLA

NEGOCIACIONS DIFÍCILS, POSTURES ALLUNYADES

Montserrat Millet Professora Titular d'Organització Econòmica Internacional i Integració Europea, Universitat de Barcelona

El comerç agrícola ha estat durant molts anys exempt de les normes de liberalització del comerç internacional i, per això, s'ha caracteritzat per un elevat grau de protecció i d'intervenció en els mercats nacionals i internacionals que ha afectat seriosament els fluxos de comerç d'aquests productes.

El comerç agrícola ha estat subjecte a importants excepcions de les normes i principis que han regit la liberalització dels intercanvis comercials després de la Segona Guerra Mundial regulades en l'àmbit del GATT. L'Acord GATT originari eximia del compliment dels seus principis generals el comerç dels productes agrícoles fruit del consens de respectar les polítiques agràries internes dels països membres. Així, es van admetre excepcions a la prohibició de l'ús de contingents i de les subvencions a l'exportació. En ambdós casos, les normes del GATT n'acceptaven l'ús però acotaven les circumstàncies que en permetien l'aplicació. En el primer cas, solament es podien utilitzar quan al país s'establien mesures governamentals per afrontar una situació d'excedents o d'escassetat de productes agrícoles i només s'havien d'utilitzar de manera proporcionada. En el segon cas, estaven permeses les subvencions a l'exportació per als productes bàsics però sempre que aquesta subvenció no augmentés la participació "equitativa" en el comerç internacional d'aquell producte. Malgrat aquestes excepcions originàries, existia l'esperança per part dels països exportadors de productes agrícoles que aquest comerç podria liberalitzar-se en el si del GATT, una vegada superats els problemes agrícoles de la postguerra. No obstant això, el 1955 Estats Units va sol·licitar un *waiver* o excepció general a la seva llei agrícola en constatar que el seu problema d'excedents era permanent i no temporal. Aquest fet va assentar un precedent i nombrosos països van justificar les seves polítiques internes de suport al sector utilitzant com a argument l'excepció americana. Aquest fou el cas, per exemple, de la Política Agrícola Comuna (PAC) de la Comunitat Econòmica Europea (CEE).

Els intents de liberalitzar i disciplinar el comerç agrícola internacional foren nombrosos al llarg de la vida del GATT i liderats, paradoxalment des de la dècada dels anys seixanta, per Estats Units, perquè les seves exportacions agrícoles es van veure seriosament perjudicades per la PAC. Tant a la Ronda Kennedy (1964/1967) com a la Ronda de Tòquio (1973/1979) hi van haver propostes fermes per acabar amb l'excepcionalitat del comerç agrícola, reduir els seus elevats nivells de protecció i, sobretot, eliminar les subvencions a l'exportació. En ambdós casos, la CEE s'hi va oposar radicalment i va defensar negociacions separades i només va acceptar alguns acords específics en els productes més problemàtics (blat, lactis i boví).

Els enfrontaments entre la CEE i Estats Units per les exportacions agrícoles subvencionades es van agreujar a la dècada dels vuitanta, i alguns casos es van presentar a la Solució de Diferències del GATT. D'altra banda, les polítiques agrícoles eren cada vegada més costoses i menys sostenibles en l'àmbit internacional pels perjudicis que estaven causant. S'estava creant un cercle viciós que resumim breument: les polítiques de suport a l'agricultura fomentaven una producció superior a la demanda i es generaven, per tant, excedents creixents, una part important dels quals es col·locava amb subvencions als mercats internacionals. Aquesta oferta, que podem qualificar de "fictícia", pressionava a la baixa els preus internacionals dels productes agrícoles, perjudicava seriosament els exportadors de productes agrícoles i encaria a la vegada la recol·locació dels excedents i, per tant, els costos d'aquestes polítiques.

Així doncs, els enfrontaments internacionals i els problemes pressupostaris interns que causaven les polítiques agrícoles van propiciar un clima més favorable per abordar un acord internacional en aquesta matèria.

L'assoliment de l'Acord Agrícola ▶

La Ronda Uruguai va modificar l'estatus del comerç agrícola en assolir un acord que disciplinava la intervenció interna i externa dels països en el sector agrícola.

Aquesta situació va canviar en finalitzar la Ronda Uruguai del GATT (1986/1994) on es va pactar un important Acord Agrícola que ara administra l'OMC. Aquest acord va establir, per primera vegada, els principis que havien de regir el comerç internacional de productes agrícoles i determinades disciplines que els països havien de complir per eliminar les conductes que obstaculitzaven la llibertat de comerç, amb l'objectiu final d'arribar a la liberalització dels intercanvis en el comerç agrícola. L'acord s'estructura en tres eixos: accés al mercat, ajudes internes i subvencions a les exportacions, i es complementa amb un acord sobre mesures sanitàries i fitosanitàries. Els compromisos assolits es resumeixen en el quadre 1.

Quadre 1. Acord Agrícola. Compromisos de la Ronda Uruguai

	Països desenvolupats	Països en desenvolupament (1)
	6 anys: 1995-2000	10 anys: 1995-2004
Reducció aranzels mitjana	-36%	-24%
Mínima per producte	-15%	-10%
Ajuda interna: reduccions de l'MGA per sector	-20%	-13%
Subvencions a l'exportació:		
Reduccions dels pagaments	-36%	-24%
Reduccions de les quantitats	-21%	-14%

MGA: Mesura Global d'Ajuda. Inclou les ajudes internes específiques a un producte (preu subsidiat), pagaments directes als productors que no estiguin exempts, ajudes als imputs, assegurances subsidiades, etc.

(1) Els Països Menys Avançats (PMA) no tenen obligacions.

▶ OMC

A causa de la panòplia de mesures a la frontera que aplicaven els països per restringir i controlar les importacions, l'acord va establir el requisit que totes aquestes mesures s'havien de convertir en aranzels (aranzelització) i, d'aquesta manera, conèixer l'abast de la protecció del comerç agrícola. De la mateixa manera, i pensant —com va ocórrer—, que els aranzels resultants serien molt elevats, es va establir un complex sistema de quotes (anomenat contingents aranzelaris o tarifaris) per garantir als exportadors tradicionals un accés mínim a tipus aranzelaris més baixos. Els compromisos adquirits per a la reducció dels aranzels es detallen al quadre 1.

Pel que fa a l'ajuda interna, aquesta es va catalogar a les anomenades "caixes" o compartiments, en l'argot de l'OMC. Aquesta classificació respon a l'objectiu d'establir i clarificar quin tipus d'ajudes tenen o no efectes distorsionadors sobre el comerç internacional. Es van establir tres categories d'ajudes:

▶ **Caixa verda**, que inclou les ajudes permeses, entre les que s'hi troben les ajudes públiques destinades a serveis generals, catàstrofes, programes de desenvolupament regional i mediambiental, investigació i desenvolupament, com també ajudes a la renda dels agricultors desconnectades o desvinculades de l'activitat productiva.

▶ **Caixa ambre**, que inclou les ajudes prohibides, que són les que donen suport als preus i/o a la producció agrícola. Aquestes ajudes es computen en la Mesura Global d'Ajuda (MGA) i estan subjectes a l'acord de reducció pactat que es mostra al quadre 1.

▶ **Caixa blava**, que inclou les ajudes que es van incorporar gràcies a l'acord aconseguit a *Blair House* entre Estats Units i la Unió Europea el desembre de 1992. Aquest acord va estipular que les ajudes directes als agricultors sobre la base de rendiments històrics, però emparades en un programa de reducció de superfície conreada o de caps de bestiar, s'inclourien en una caixa blava i no tindrien compromisos de reducció (fet que va permetre que les ajudes directes establertes a la reforma de la PAC de 1992 no estiguessin subjectes a reducció).

Així mateix, es va establir l'anomenada *clàusula de "mínims"* que exclou dels compromisos de reducció les ajudes catalogades com a prohibides que només representen el 5% del valor de la producció per als països desenvolupats i el 10% per als països en desenvolupament.

Per a les subvencions a l'exportació es va acordar un doble sistema de reducció: imports i quantitats com es detalla en el quadre 1. A més, les normes sobre subvencions fan referència superficial a altres operacions que puguin significar indirectament una subvenció: els crèdits oficials a l'exportació (amb l'objectiu no complet d'elaborar unes normes comunes) i l'ajuda alimentària. En qualsevol cas, les normes sobre subvencions dels productes agrícoles es regirien per les específiques de l'Acord Agrícola i no per les que afecten el comerç de mercaderies (Codi de Subvencions).

L'Acord també va incloure una clàusula de salvaguarda especial i una clàusula de pau. La primera permet incrementar temporalment els aranzels quan es produeix o bé un augment de les importacions o una forta caiguda dels preus mundials. La segona, sol·licitada per la UE, estableix que per un període de nou anys (fins a finals del 2003) no es podrà recórrer a cap de les ajudes que es notifiquin com a caixa verda o blava.

Els fluxos de comerç dels productes agrícoles i l'aplicació de l'Acord Agrícola ▶

Malgrat l'Acord Agrícola de la Ronda Uruguai, la protecció aranzelària dels productes agrícoles, el volum de les ajudes internes i les subvencions a les exportacions són encara molt abundants i continuen distorsionant els fluxos de comerç.

En el quadre 2 es detallen els aranzels aplicats per diferents països o grups de països als productes agrícoles. Aquests són considerablement elevats, sobretot si els comparem amb els aplicats per als productes manufacturats. A més, hem de saber que els aranzels legalment compromesos a l'OMC (consolidats) són, per als països en desenvolupament principalment, molt superiors als que apliquen a les seves transaccions comercials. Així, la mitjana de l'aranzel consolidat de tots els productes agrícoles de tots els països membres de la institució segons els darrers càlculs és del 62%.

Quadre 2. Mitjana aranzels aplicats

Països	Aranzels mitjana Productes agrícoles	Aranzels mitjana Productes industrials
Canadà (2001)	3,8	3,6
Unió Europea (1999)	19,0	4,2
Japó (2001)	10,3	3,7
Estats Units (2001)	9,5	4,6
PVD de renda mitjana (a)	26,6	13,1
Altres PVD (b)	35,4	12,7
PVD de renda baixa (c)	16,6	13,2

(a) Brasil (2001), Xina (2001), Índia (2000), Corea (2001), Mèxic (2001), Rússia (2001), Sud-àfrica (2001) i Turquia (2001).

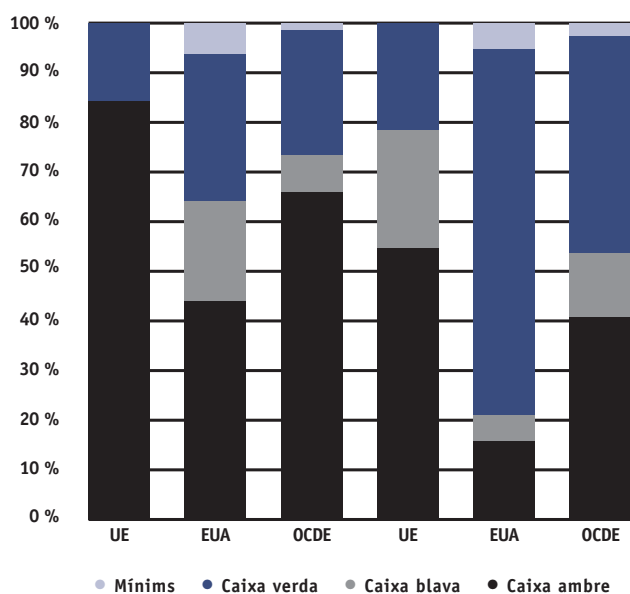
(b) Bulgària (2001), Costa Rica (2001), Hongria (2001), Jordània (2000), Malàisia (2001), Marroc (1997), Filipines (2001) i Romania (1999).

(c) Bangla Desh (1999), Guatemala (1999), Indonèsia (1999), Kenya (2001), Malawi (2000), Togo (2001), Uganda (2001) i Zimbabwe (2001).

► Banc Mundial, *Global Economic Prospects*, 2004 (amb dades de l'OMC)

Les ajudes internes dels països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) s'han reduït però encara són substancials tant en termes absoluts com en termes relatius. Així doncs, els agricultors van rebre l'any 2002, segons les dades de l'OCDE, a través dels subsidis directes o a través de preus més elevats que els existents en el mercat mundial, un total de 234.847 mil milions de dòlars, fet que representa uns ingressos superiors en un 31% als que proporcionaria el mercat mundial. No obstant això, s'han anat modificant els sistemes d'ajuda. Han augmentat les ajudes comptabilitzades a la caixa verda (que no distorsionen el comerç) i s'han reduït els suports vinculats directament als preus i/o quantitats produïdes. En el cas de la Unió Europea, una part de les ajudes comptabilitzades a la caixa ambre han estat traslladades a la caixa blava. Al gràfic 1 es detallen els canvis per al conjunt de països OCDE, la Unió Europea i Estats Units.

Gràfic 1. Composició de l'ajut intern 1986/88, 1995/98

► OCDE, *The Uruguay Round Agreement on Agriculture*, 2001

Les subvencions a les exportacions també han estat objecte de reducció segons allò que es va pactar a l'Acord Agrícola i, a més, no s'han utilitzat en la seva totalitat (el 42% en el període 1995/1998). No obstant això, encara són rellevants a la Unió Europea que comptabilitza el 90% de totes les subvencions efectives. La reducció del recurs a les subvencions directes a l'exportació durant aquests anys és deguda als ajustaments realitzats als suports interns a la producció, els elevats preus agrícoles durant els anys 1995 i 1996 i, també, al fet que els anys utilitzats com a referència van coincidir amb un període de subvencions a l'exportació extremadament elevades.

El comerç agrícola està, per tant, subjecte encara a fortes restriccions aranzelàries, els ajuts interns continuen donant suport a produccions costoses i les subvencions a l'exportació continuen generant conductes de *dumping* que deprimeixen els preus internacionals dels productes agrícoles. Les estimacions publicades pel Banc Mundial són molt il·lustratives: els ajuts interns per a determinats conreus americans representen per als agricultors una rebaixa en els seus costos de producció del 51% al cotó, el 58% al blat, el 67% al blat de moro i un 77% a l'arròs. Lògicament, aquests suports permeten subministrar els mercats interns sense preocupar-se dels competidors més eficients d'altres parts del món.

Els grans perjudicats d'aquests sistemes de protecció són els països en desenvolupament que concentren una gran població que depèn de l'agricultura (el 57% viu en zones rurals) i els seus ingressos per exportacions provenen en percentatges destacables de les vendes d'aquests productes. En el quadre 3 es detalla la distribució en percentatges del comerç de productes agrícoles i industrials entre els diferents tipus de països, desenvolupats i en desenvolupament. Així, la participació dels països en desenvolupament en el comerç agrícola es manté al voltant d'un 35% en els anys analitzats, però en termes percentuals ha decrescut amb els països desenvolupats i ha crescut el comerç agrícola entre països en desenvolupament. La liberalització d'aquest comerç assolida a la Ronda Uruguai no ha propiciat, en el seu conjunt, una millora en l'accés als mercats agrícoles dels països desenvolupats.

Quadre 3. Participació en el comerç agrícola i de manufactures per origen i destinació (en %)

	Països en desenvolupament			Països desenvolupats		
	1980-81	1990-91	2000-01	1980-81	1990-91	2000-01
Exportacions Agrícoles	35,9	32,9	36,9	64,1	67,1	63,1
Als PVD	9,9	9,2	13,7	15,3	11,9	14,7
Als PD	26,0	23,7	23,2	48,8	55,3	48,4
Exportacions Manufactures	19,3	22,7	33,4	80,7	77,3	66,6
Als PVD	6,6	7,5	12,3	21,7	15,2	19,0
Als PD	12,7	15,2	21,1	59,0	62,1	47,6

► Banc Mundial, *Global Economic Prospects*, 2004

Un llarg camí a recórrer ▶

El camí que encara s'ha de recórrer en la liberalització del comerç agrícola és llarg i les negociacions actuals sobre comerç agrícola a la Ronda de Doha són una bona oportunitat per a això.

El març de 2000, i conforme a allò que es va estipular en l'Acord Agrícola, es van iniciar noves negociacions agrícoles internacionals. Quan es va aconseguir consensuar el llançament de la Ronda de Doha el novembre de 2001, el comerç agrícola es va integrar com a un dels capítols de l'Agenda de la Ronda. Aquest fet ha suposat un canvi qualitatiu important en les negociacions agrícoles. Ara, aquestes formen part d'una agenda global en què s'inclouen molts altres temes (reduccions aranzelàries, comerç de serveis, drets de propietat intel·lectual relacionats amb el comerç, normes comercials [antidumping], comerç i inversions, etc.), i això significa que per tancar les negociacions s'han d'aconseguir acords en cadascun dels temes, inclòs l'agrícola. A més, les concessions en cadascun dels temes en negociació estan subjectes a l'obtenció d'un tracte satisfactori en els diferents capítols. Per això, els acords potencials en matèria de comerç agrícola seran la moneda de canvi de les demandes en altres àmbits de l'Agenda de la Ronda.

La importància del comerç agrícola a la Ronda de Doha ▶

Un dels temes clau a la Ronda de Doha és el comerç agrícola i el resultat en aquest capítol condicionarà el progrés en altres temes de l'Agenda i el possible èxit d'aquesta.

El capítol del comerç agrícola és particularment important dins de la Ronda de Doha per diverses raons. La primera, per complir amb el compromís que els acords que s'aconsegueixin en aquesta nova Ronda beneficien especialment els països en desenvolupament, mitjançant un accés substancial dels productes dels països en desenvolupament als mercats de tercers països (els productes agrícoles van representar el 2000-2001 el 36,9% del total de les seves exportacions). En segon lloc, perquè les restriccions que encara existeixen en els intercanvis agrícoles, i que ja hem detallat, són una barrera clara d'accés als mercats. Aquestes barreres són molt destacables en els països desenvolupats, i les més significatives són els subsidis interns i els aranzels elevats. Per una altra banda, també s'ha de reduir l'elevada protecció aranzelària en els països en desenvolupament per fomentar el comerç amb altres països en desenvolupament. Per això, i com s'ha evidenciat en nombroses manifestacions, tant de representants dels països com per part de l'OMC, aconseguir un acord en el capítol agrícola es considera un aspecte fonamental perquè aquestes noves negociacions comercials internacionals es duguin a terme.

No obstant això, les negociacions estan resultant molt difícils perquè les postures estan encara molt allunyades. D'una banda, i en referència a la situació que es va donar a Cancún, la Unió Europea i els Estats Units defensen una liberalització moderada que sigui compatible amb les seves polítiques internes. De l'altra, els països en desenvolupament liderats pel Brasil, l'anomenat G-20, discrepen d'aquest plantejament i exigeixen compromisos més amplis dirigits a reduir i/o eliminar els mecanismes que fan més mal als intercanvis comercials.

Els punts més problemàtics (evidenciats en les discussions de l'esborrany presentat a Cancún) són tres i fan referència als descrits al quadre 1: subvencions a les exportacions, ajudes internes i accés als mercats.

Respecte a les subvencions a les exportacions, se sol·licita la seva eliminació total en una data a determinar. En aquest punt, la UE només ofereix una eliminació parcial i, segons expressa, ho farà en productes d'interès per als països en desenvolupament, tot i que encara no ha explicat quins. Aquesta postura és considerada inadmissible per als altres països, encara que ha rebut el suport d'Estats Units.

Pel que fa a les ajudes internes, s'ha avançat relativament en el consens que les ajudes comptabilitzades a la caixa ambre es reduiran substancialment si bé encara està pendent pactar el percentatge i el calendari. S'ha acordat també que s'establirà un límit a les ajudes que puguin incloure's a la caixa blava, que ara no tenien límit i, finalment, hi ha desacord sobre la revisió o no de la caixa verda i la congelació o no dels seus imports.

Les negociacions d'accés als mercats són encara molt complexes. D'una banda, cal seleccionar la fórmula que s'ha d'utilitzar per reduir els elevats aranzels que afecten els productes agrícoles. Alguns països demanen una fórmula que permeti reduir substancialment els aranzels i, sobretot, els més elevats a un màxim del 25% (fórmula suïssa). Pel contrari, nombrosos països defensen la fórmula utilitzada a la Ronda Uruguai que permet aplicar una reducció mitjana amb un mínim per producte, de forma que es poden reduir menys els aranzels que protegeixen els productes sensibles. Finalment, sembla que existeix el consens que es podran utilitzar ambdues fórmules encara que de manera que es garanteixi que s'aplicarà un mínim raonable a tots els productes i que es tractarà de limitar l'anomenada "progressivitat aranzelària", és a dir, aranzels superiors per a estadis superiors de transformació dels productes de base. Un altre problema que s'ha d'afrontar és el tracte especial i diferenciat dels països en desenvolupament. Aquests països reclamen que s'ad-

meti per a aquells productes agrícoles especialment importants per al seu desenvolupament econòmic i la seva seguretat alimentària (anomenats productes especials), importants excepcions als compromisos de reducció aranzelària i que puguin disposar d'una clàusula de salvaguarda especial destinada a protegir-los en cas necessari.

Perspectives ▶

Durant l'any 2004 es continuarà negociant amb la intenció de concloure la Ronda de Doha el gener de 2005, encara que ben pocs creuen que aquesta data sigui realista.

A la reunió de l'OMC de Ginebra del 15 de desembre de 2003 es va acordar que les negociacions de Doha continuarien després del fracàs de Cancún. En principi, es reprendran tots els grups de negociació, inclòs l'agrícola, de manera que es garanteixi la transparència i la participació de tots els països membres a les veritables negociacions. Sembla que existeix acord que l'esborrany del text presentat a Cancún en el capítol agrícola podria ser el punt de partida i, d'aquesta manera, s'hauria avançat en alguns dels consensos reflectits en aquests esborrany. A favor d'una acceleració de les negociacions pot jugar el venciment de la clàusula de pau a principis de 2004 que ara protegeix les ajudes internes.

No obstant això, no s'ha d'oblidar que les negociacions comercials internacionals són essencialment mercantilistes i que les concessions que es realitzin en les negociacions agrícoles depenen d'avenços en altres capítols de l'Agenda. En aquest sentit, no ens ha d'estranyar que els països desenvolupats vinculin les seves concessions en matèria agrícola a altres temes com serveis i/o accés als mercats dels productes industrials. Tots els països han d'estar, per tant, preparats per donar alguna cosa a canvi, amb excepcions clares per als països menys avançats (PMA) i esforços menors per als països en desenvolupament. Les negociacions reals començaran quan es posin realment sobre la taula les cartes que cada país vol jugar. ■

Els 15 principals exportadors i importadors de productes agropecuaris, 2001 (milers de milions de dòlars)

Exportadors	VALOR	PERCENTATGE DE LES		Importadors	VALOR	PERCENTATGE DE LES	
		EXPORTACIONS MUNDIALS %				EXPORTACIONS MUNDIALS %	
Membres de la UE	213,53		39,0	Membres de la UE	235,51		39,7
UE a la resta del món	57,81		10,6	De la resta del món a la UE	79,78		13,5
EUA	70,02		12,8	EUA	68,40		11,5
Canadà	33,57		6,1	Japó	56,94		9,6
Brasil	18,43		3,4	Xina	20,12		3,4
Xina	16,63		3,0	Canadà ^c	15,55		2,6
Austràlia	16,56		3,0	Mèxic	12,79		2,2
Argentina	12,20		2,2	Rep. de Corea,	12,50		2,1
Tailàndia	12,06		2,2	Fed. Russa ^c	11,40		1,9
Mèxic	9,07		1,7	Hong Kong, Xina	11,06		-
Fed. Russa ^c	8,17		1,5	Importacions definitives	6,43		1,1
Nova Zelanda	7,97		1,5	Taipei xinès	6,99		1,2
Malàisia	7,19		1,3	Suïssa	5,65		1,0
Indonèsia	7,02		1,3	Indonèsia	5,35		0,9
Xile	6,97		1,3	Arabia Saudita	5,01		0,8
Índia ^b	6,41		1,2	Malàisia	4,83		0,8
				Tailàndia	4,83		0,8
Total 15 països anteriors	445,80		81,4	Total 15 països anteriors	472,32		79,6

^a Inclou estimacions de la Secretària ^b any 2000 ^c Importacions f.o.b.

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

Cronologia de conflictes

Cronologia de CONFLICTES

Novembre 2003 ▾

D I V E N D R E S , 7

Laos: indicis de subversió sota una capa de calma ▶ Les informacions que arriben de Laos, subministrades a poc a poc, ens donen una pista que alguna cosa va malament en el somnolent país comunista.

Guatemala: eleccions en una democràcia per construir ▶ El 9 de novembre, Guatemala celebra noves eleccions presidencials, parlamentàries i locals, en el seu camí per consolidar la democràcia.

Burundi, a punt d'aconseguir la pau ▶ El Govern de Burundi i el major moviment rebel FDD (Forces per a la Defensa de la Democràcia) han signat un acord marc que tanca quatre qüestions polèmiques pendents de resolució en acords signats amb anterioritat.

Espurnes a la Banya d'Àfrica ▶ L'augment de la tensió entre Etiòpia i Eritrea i l'ajornament indefinit per part de Nacions Unides de la demarcació de la frontera entre ambdós països segellen el fracàs del procés de pau.

Sri Lanka: caiguda lliure del procés de pau ▶ La construcció de la confiança entre les parts en conflicte a Sri Lanka ha desembocat en un estat d'emergència.

La comunitat internacional crea la República Islàmica de l'Afganistan ▶ Dos anys després de la caiguda dels talibans, una Comissió Constitucional, supervisada pel Programa de Desenvolupament de l'ONU, ha presentat l'esborrany de la nova Constitució de l'Afganistan, mitjançant el qual es pretén crear una república islàmica basada en principis democràtics en consonància amb un islam moderat.

D I V E N D R E S , 14

La sinistra guerra oblidada d'Uganda ▶ L'Exèrcit de Resistència del Senyor (ERS), que lluita des de fa 18 anys al nord d'Uganda contra el Govern de Yoweri Museveni, causa uns 20 morts diaris. Aquesta guerra oblidada d'Uganda ha provocat una de les situacions humanitàries més greus del món, segons el subsecretari general per a afers humanitaris de l'ONU.

Caos i rumors de guerra civil al Caucas ▶ A Geòrgia, exrepública soviètica, amenaça el caos des de les passades eleccions del 2 de novembre, que donen com a guanyador el president Eduard Xevardnadze, però els resultats finals no es coneixeran abans del 20 de novembre.

Timor Oriental i Austràlia es disputen les reserves de gas marítimes ▶ Austràlia i Timor Oriental estan discutint el traçat de la frontera marítima del mar de Timor en una negociació que es preveu molt

àrdua, ja que ambdues parts reclamen les mateixes franges en una zona rica en reserves de petroli i gas.

L'Argentina i Bolívia exigeixen solucions ▶ Un fantasma recorre Amèrica Llatina: l'absència de l'Estat. Un dels grans problemes de diversos països d'Amèrica Llatina és la manca de líders amb perspectives clares de quina és l'alternativa a la situació actual.

L'Àràbia Saudita, en dificultats ▶ Des dels primers atemptats de Riad, el maig passat, l'Àràbia Saudita ha entrat en una etapa de fortes turbulències. Els petrodòlars ja no poden garantir la pau interior. La casa Saoud ha de trobar noves respostes a les múltiples reivindicacions.

El malson de l'Iraq ▶ L'atac suïcida contra un quarter de carabinieri italians, a la ciutat de Nasiriya, fora del triangle sunnita, que ha costat la vida a 26 persones, coincideix amb un informe de la CIA en què s'adverteix del creixent suport popular a la insurrecció.

Indonèsia: extensió de la llei marcial a Aceh ▶ El Govern d'Indonèsia ha prolongat fins al mes d'abril la llei marcial imposada a la província d'Aceh. Vigent des del passat 19 de maig, la llei marcial va posar fi a cinc mesos d'alto el foc entre el moviment separatista GAM i el Govern indonesi.

D I V E N D R E S , 21

Por a una nova guerra a Côte d'Ivoire ▶ Els rebels de Côte d'Ivoire han declarat l'estat d'emergència al nord del país després d'acusar el president, Laurent Gbagbo, de preparar una nova guerra. La crisi actual, que amenaça amb l'esclat d'una nova guerra, es propiciada per la descomposició de les "Forces Noves" sota les quals s'agrupen els moviments rebels.

Zimbabwe: uns moren, altres s'enriqueixen ▶ Davant de noves manifestacions sindicals per la pujada general de preus i el setge estatal contra els ciutadans, Robert Mugabe ha reaccionat com sempre amb més repressió i més mesures de seguretat que, evidentment, no resoldran la greu crisi del país.

Haití, on víctima és sinònim de culpable ▶ El 15 de desembre es publicarà un informe de l'ONU que dibuixa un ombrívol panorama d'Haití, on la impunitat està invalidant l'Estat de dret i on ser víctima és equivalent a ser culpable.

Amèrica Llatina: integració comercial, seguretat i multilateralisme ▶ Octubre i novembre de 2003 es podran recordar com "els mesos de les cimeres".

La fràgil democràcia de Sèrbia, en perill ▶ Després del tercer fracàs consecutiu de les eleccions presidencials, que no van aconseguir la participació

requerida per la llei, els nacionalistes radicals són els qui ara estan més a prop del poder.

Turquia, nou blanc dels atacs fonamentalistes ▶ Les estretes relacions polítiques i militars que Turquia manté amb els Estats Units i el seu règim musulmà laïc la converteixen en enemic dels grups terroristes. Turquia és, a més, l'únic aliat d'Israel en el món musulmà.

Noves iniciatives de pau entre israelians i palestins ▶ No només s'han firmat els acords de Ginebra, negociats durant dos anys entre polítics israelians progressistes i líders palestins i amb el suport del 40% dels israelians, segons sondeigs d'opinió, sinó que sorgeixen noves iniciatives i s'avança tímidament cap a una nova treva entre ambdós bàndols.

La rendició de la milícia hutu, una bona notícia per a Rwanda i la RDC ▶ Rwanda ha proclamat el principi de la fi de la rebel·lió hutu i la República Democràtica del Congo pot registrar un nou avançament en el seu procés de pau.

D I V E N D R E S , 28

Geòrgia davant d'un nou repte ▶ La revolució de vellut o de les roses és per a Geòrgia, de moment, el final d'un descens a l'infern des de l'enderrocament de l'URSS i la seva independència.

L'Índia: lluita mortal pel treball ▶ Una conflagració ètnica a l'Estat indi d'Assam ha produït l'última setmana prop de 50 morts. El detonant de la violència ha estat la competència per llocs de treball ferroviaris.

Alto el foc al Caixmir ▶ L'alto el foc temporal pot impulsar les mesures de construcció de confiança entre Pakistan i l'Índia, però la seva durada dependrà del cessament d'infiltració d'activistes fomentada pel Pakistan.

Kirchner i els interessos espanyols a l'Argentina, un joc de doble nivell ▶ En l'actualitat, l'Argentina constitueix un exemple bastant precís i adequat per comprendre quines són les relacions entre política interior i política internacional que governants com el president Kirchner han d'afrontar.

Desmobilització de paramilitars a Colòmbia: perdó o impunitat? ▶ És la primera vegada que es produeix un desarmament al principi i no al final d'un procés de pau i el major obstacle és la manca d'un marc jurídic.

Guerra de paraules entre la Xina i Taiwan ▶ El foc creuat de paraules a través de l'estret de Taiwan està guanyant en intensitat a mesura que s'apropa la data perquè el Parlament taiwanès voti per un projecte de llei que permetrà la celebració de referèndums.

Per a més informació: <http://observatori.barcelona2004.org>

D I V E N D R E S , 5

Côte d'Ivoire: milícies en acció ▶ Mentre el procés de pau no aconsegueix sortir del seu estancament després que l'agrupació Forces Noves abandonés el setembre el Govern d'unitat nacional, augmenten novament els enfrontaments ètnics i guanyen terreny les milícies urbanes tribals en territori governamental que es caracteritzen pel seu violent discurs sobre la neteja ètnica, un dels motius de la guerra que va esclatar fa un any.

Veneçuela: signatures per a una sortida de la crisi ▶ Partidaris del president Hugo Chávez i els seus opositors han estampat massivament les seves firmes a favor de referèndums pro i contra el Govern, quan justament s'esdevé el primer aniversari del començament de la vaga més llarga de la història de Veneçuela.

Angola: solidaritat regional contra focus secessionistes ▶ La lluita entre separatistes i les tropes governamentals a la secessionista Cabinda, principal subministrador del petroli angolès, ha experimentat un gir després que els països veïns anunciessin el suport incondicional a Angola en la seva lluita contra els rebels.

L'acord de Ginebra, una pau virtual entre israelians i palestins ▶ La firma de l'Acord de Ginebra significa un desafiament per a la comunitat internacional, els Estats Units i, per descomptat, per al Govern israelià, que li ha restat legitimitat, i per a l'Autoritat Palestina, el líder de la qual, Iàsser Arafat, li ha donat un dèbil suport.

Sud-àfrica, fent camí ▶ La Sud-àfrica moderna, la del Black Empowerment (potenciació de la població negra), de la igualtat entre blancs i negres, és un objectiu que encara s'ha de complir. Ens trobem encara, deu anys després de les primeres eleccions democràtiques, amb dues economies, com el mateix president Thabo Mbeki va descriure la situació recentment: l'economia moderna i en creixement, i l'altra, retardada i pobra.

Un any de Govern Lula: oportunitats i desafiaments ▶ L'arribada al poder de Luís Inácio Lula da Silva, un polític d'esquerres, que pertany a un partit que va combatre les polítiques econòmiques ortodoxes, ha despertat grans expectatives en el nostre món globalitzat, en què el sistema hegemònic neoliberal sembla haver-se esgotat.

D I V E N D R E S , 12

El Sudan anuncia la pau per a final d'any ▶ Les parts en litigi del Sudan estan d'acord: les negociacions de pau han arribat a un punt en què fer

marxa enrere ja no és possible. Entre l'optimisme de Khartoum i la impaciència dels Estats Units s'ha anunciat que la pau es firmarà a final d'any.

ETA, debilitada, recerca nous objectius ▶ La policia francesa, en col·laboració amb l'espanyola, ha decapitat l'aparell militar d'ETA per quarta vegada en poc més de tres anys. Hores després que l'organització terrorista anunciés en un comunicat la seva intenció de tornar a matar, la policia va detenir prop de la ciutat francesa de Pau Gorca Palacios, presumpte cap dels "comandaments armats", Iñigo Vallejo, el seu suposat lloctinent, i Jon Rubenach, considerat responsable de l'ensinistrament dels nous activistes.

L'Afganistan: víctimes d'una guerra no conclou ▶ En la seva guerra contra els talibans, els Estats Units s'equivoquen sovint i augmenten així, de forma considerable, les víctimes col·laterals. Dos anys després de la caiguda dels talibans, els Estats Units mantenen un contingent de 11.700 soldats al país. En vistes de l'augment dels atacs talibans els darrers mesos i dels seu reagrupament, els Estats Units han llançat ara l'"Operació Allau". El seu objectiu és colpejar la xarxa d'Al-Qaida i els talibans i garantir la seguretat en una àrea on les tasques de reconstrucció i ajuda són impossibles de dur a terme.

La Gran Rússia de Putin ▶ Sis morts i tretze ferits és el balanç d'un atemptat suïcida a Moscou, a pocs metres del Kremlin i dos dies després que el partit de Vladímir Putin, Rússia Unida, guanyés les eleccions legislatives amb un àmplia majoria. Si es confirmés l'origen txetxè de l'atemptat suïcida, aquest donarà pas a una "operació de neteja" al Caucas, i la violència generarà més violència. El projecte de la "Gran Rússia" inclou una reconquesta larvada d'alguns antics estats soviètics, entre els quals Geòrgia seria el primer assaig.

La tragèdia del Congo-Brazzaville, ignorada i desconejada ▶ Existeix un lloc, Congo-Brazzaville, al cor de l'Àfrica, oblidat del món. La regió de Pool, terra dels guerrillers Ninja és escenari d'una de les majors catàstrofes humanitàries de la qual ningú no parla ni coneix. Després d'una guerra de deu anys, les armes han estat silenciades el passat mes de març, quan el Govern i la guerrilla Ninja, liderada pel pastor Ntoumi, van signar un fràgil alto el foc.

D I V E N D R E S , 19

Caucas nord, exemple de fracàs de la política russa ▶ Al voltant de 50 guerrillers txetxens for-

tament armats van entrar a la república russa del Daguestan i van provocar la mort de nou guàrdies fronterers i van segrestar onze persones que uns dies més tard van tornar a alliberar. La incursió, que va coincidir amb diversos atemptats terroristes a Moscou, l'autoria dels quals mai no es va aclarir, van dur Vladímir Putin, aleshores primer ministre, a ordenar el retorn dels soldats russos a Txetxènia.

Acord de pau al Txad ▶ El Govern del Txad i el major grup rebel, el Moviment per a la Democràcia i la Justícia del Txad (MDJT) han signat un acord de pau després de cinc anys de guerra civil larvada. No obstant això, la pau al Txad, un dels països més pobres del món en què recentment s'han descobert jaciments petrolífers, no està assegurada.

Eleccions per a una Xipre unida: ni guanyadors ni vençuts ▶ Les eleccions al nord de Xipre, plantejades de fet com a un referèndum sobre la proposta del secretari general de l'ONU, Kofi Annan, per acabar amb la partició de l'illa mitjançant un sistema federal i l'entrada consegüent d'una Xipre unida a la Unió Europea, s'ha saldat amb un empat entre els simpatitzants del president Rauf Denktaş, que ha boicotejat la proposta, i els seus opositors.

El regne del Butan, entre diferents fronts ▶ Al regne del Butan, al nord de l'Índia, han esclatat durs enfrontaments entre l'Exèrcit i tres grups rebels indis que fa deu anys van establir les seves bases en aquest país. El regne del Butan, debilitat per divisions ètniques, es troba incrustat entre la Xina i l'Índia.

Saddam al banc dels acusats ▶ La guerra continua a l'Iraq. S'han comptat fins a 40 morts des de la captura de Saddam Hussein. La CIA va confirmar recentment que existeixen fins a 15 grups guerrillers diferents. El dictador serà jutjat públicament, però els Estats Units no han revelat encara a quin tribunal ni sota quines fórmules.

Haití es rebel·la ▶ En vigílies del bicentenari d'Haití, el proper 1 de gener, data que recorda l'abolició de l'esclavitud i el colonialisme, el poble es llança al carrer per exigir la sortida del president Jean-Bertrand Aristide, declarat "fora de la llei" per una coalició d'organitzacions socioprofessionals. El president és acusat de violar els drets humans i de no millorar les condicions de vida de la població.

D I L L U N S , 1 2

L'Àfrica Subsahariana enfila la pau el 2004 ▶ Països de l'Àfrica Subsahariana i algun país asiàtic han donat mostres de la seva voluntat d'enterrar els conflictes.

Côte d'Ivoire: els ministre rebels retornen al Govern ▶ Després de tres mesos de protestes i abandonament dels seus càrrecs, els ministres designats d'entre els grups rebels, agrupats al moviment Forces Noves, s'han tornat a reintegrar al Govern de reconciliació nacional.

Disputes i forcejaments a la Banya d'Àfrica ▶ Des de fa més d'un mes, la tensió entre Etiòpia i Eritrea augmenta perillosament a causa del forcejament per integrar en els seus territoris respectius el poble limítrof de Badme, que ha estat adjudicat per la Comissió de Demarcació de Fronteres a Eritrea.

Globalització i crim transnacional organitzat ▶ És un moment històric de fluxos globals (finances, comerç, inversió, treball, informació, cultura) que, en definitiva, suposen l'emergència de noves institucions i realitats que socaven i transformen el poder i la capacitat d'acció de l'Estat.

El Sudan reparteix el seu petroli ▶ El Sudan ha donat un nou pas decisiu cap a la pau. L'acord sobre el repartiment de riqueses i, sobretot, dels ingressos petrolífers, és un indicatiu del final proper d'una de les guerres més llargues de l'Àfrica.

L'Índia i el Pakistan: moments per a l'optimisme ▶ Durant la cimera del sud d'Àsia ambdues potències atòmiques han acordat iniciar el febrer converses de pau sobre tots els temes bilaterals pendents, el Caixmir inclòs, que fou la causa de dues guerres i va estar a punt de conduir-los a una altra fa dos anys.

Vaga general a Haití ▶ Les protestes contínues a Haití contra el president Jean-Bertrand Aristide han tornat a costar la vida a dues persones i han causat una trentena de ferits.

D I V E N D R E S , 1 6

Entesa mútua entre les illes Comores ▶ Hi ha moltes possibilitats que les illes Comores, un arxipèlag a l'oceà Índic on els cops d'Estat són a l'ordre del dia, trobin finalment l'estabilitat política.

Esperances per a un Xipre unit ▶ El Govern de coalició a la part turcoxipriota, recentment constituït i integrat per socialdemòcrates i conservadors, ha anunciat la seva voluntat de reunificació de l'illa.

L'Afganistan: Constitució sense estabilitat ▶ Després de 26 anys de guerra, l'Afganistan té

una nova Constitució, quan el país encara està molt lluny d'estabilitzar-se, de tenir una estructura d'Estat, i els senyors de la guerra segueixen imposant la seva llei a les regions que tenen sota control.

Nou front antiterrorista al Sàhara ▶ Els Estats Units acaben d'enviar tropes al desert del Sàhara, convertint aquesta part del món en un nou front en la seva guerra global contra el terrorisme. Malgrat que a l'Àfrica Occidental no s'hagin detectat infiltracions de l'organització d'Al-Qaida, Washington prefereix assegurar aquesta zona de forts llaços amb el món islàmic.

Pròxim Orient: el mur de la vergonya ▶ Israel i Síria han tornat a fer un pas endavant i dos endarrere en la seva política d'apropament.

Algèria: pau per als berbers ▶ El 2004, Algèria podria posar fi a un dels seus conflictes que ve arrossegant des de fa dos anys i mig: la revolta dels berbers a la Cabília.

Els Balcans, un perill a l'esquena d'Europa ▶ El llum vermell es va encendre l'octubre del 2002, a les eleccions "regionals" de Bòsnia, on serbis, musulmans i croates que componen aquesta unitat, creada arran dels acords de Dayton, van votar majoritàriament i indistintament els respectius partits més nacionalistes i revengistes.

D I V E N D R E S , 2 3

Guatemala, nou intent de construir la pau ▶ El nou president de Guatemala, Óscar Berger, comença el seu mandat ple de bones intencions per continuar construint la pau que es va quedar a mig camí durant les dues legislatures anteriors.

Txetxènia, any nou i guerra sense fi ▶ Txetxènia entra en el cinquè any de guerra sense indicis de solució al conflicte, malgrat la declaració del Kremlin sobre el procés polític endegat i sobre la fi de les hostilitats.

Nigèria i la lluita acamissada pels recursos ▶ Nigèria torna a ser actualitat per les tensions renovades i enfrontaments mortals entre les ètnies ijaw i itsekeri al delta del Níger, ric en jaciments petrolífers.

Cimera de les Amèriques, un discurs buit o un canvi de tendència? ▶ La Cimera de les Amèriques a Monterrey ha posat de manifest un canvi de tendència a Amèrica Llatina.

Estats Units i l'Iraq: cruïlla d'interessos ▶ Experts en la situació de l'Iraq ja van pronosticar la primavera passada que, tard o d'hora, la majoria xiïta podria revoltar-se contra la força d'ocupació. Les protestes dels xiïtes han col·locat Washington enmig d'una cruïlla d'interessos de la qual només podrà sortir amb la mediació de l'ONU.

Somàlia, regne de taifes dels senyors de la guerra ▶ El vesper d'interessos creats impedeixen a Somàlia trobar la pau després de 15 anys d'anarquia, violència i caos. Qualsevol solució proposada és impugnada pels senyors de la guerra, els bel·licistes i aspirants a president.

La lluita de poder amenaça el procés de pau a Sri Lanka

Les actuacions de la presidenta Chandrika Kumartunga, crítica amb l'estratègia de pau adoptada pel primer ministre Ranil Wickremesinghe, al qual considera el seu rival, està aconseguint enterrar a poc a poc el procés de pau en curs.

D I V E N D R E S , 3 0

L'Índia i el Pakistan posen data a la seva reconciliació ▶ L'Índia i el Pakistan han acordat reunir-se a Islamabad entre els dies 16 i 18 de febrer per continuar la seva política de construcció de confiança i demostrar la seva voluntat per resoldre el conflicte del Caixmir.

La República Dominicana, a punt del col·lapse ▶ La República Dominicana va viure dos dies de vaga general organitzada per una àmplia plataforma que reuneix tot tipus d'organitzacions socials, sindicals, professionals i polítiques, com a protesta a la greu crisi econòmica per la qual està passant el país caribeny i al desordre polític regnant.

Zimbabwe en temps de fam ▶ La fam torna a fer estralls al regne de Mugabe. A les àrees rurals, cinc milions de persones necessiten ajuda alimentària i fins a un milió a les zones urbanes, és a dir, més de la meitat de la població.

El Sudan exporta els seus combats al Txad ▶ Moments difícils en el procés de pau del Sudan. El desplaçament massiu de la població de Darfur (província occidental de Sudan) cap al Txad amenaça ara amb estendre la guerra fora de les fronteres.

Israel i els Estats Units determinen la mort del full de ruta ▶ L'espiral de violència sembla ja rutinària a Israel, inevitable i, tanmateix, enterra cada vegada sota les seves ràfegues vides innocents i iniciatives de pau. Els darrers assassinats venen acompanyats de la defunció del full de ruta.

Signes d'esperança a Somàlia ▶ Les pressions de la comunitat internacional semblen tenir efecte a Somàlia. Després de més d'un any de negociacions per crear un Govern somali, els senyors de la guerra i polítics estan a punt de firmar un pacte que permetrà formar un Parlament, del qual sortirà escollit un president.

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

Què és l'OMC? Dades, estructura i funcionament

QUÈ ÉS L'OMC?

DADES, ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT ►

L'Organització Mundial del Comerç (OMC) és l'únic òrgan internacional encarregat d'establir les normes que regeixen el comerç internacional; també és l'únic amb capacitat real per sancionar els països que incompleixin les regles. Es crea oficialment el gener de 1995, gairebé cinquanta anys després de la Conferència de l'Havana que havia d'establir l'Organització Internacional del Comerç (OIC).

L'OMC, com l'Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT) el qual integra i substitueix, funciona a base de conferències ministerials i de rondes de negociació (si les negociacions superen el marc temporal de les conferències), en les quals es prenen efectivament els acords. Actualment ens trobem enmig de la Primera Ronda de Negociacions, iniciada a la Conferència de Doha, i ja s'han celebrat cinc conferències ministerials: Singapur (desembre de 1996); Ginebra (maig de 1998); Seattle (novembre de 1999); Doha (novembre de 2000); i Cancún (setembre de 2003).

L'OMC és una organització internacional de caràcter permanent i amb una sòlida base jurídica, contràriament al GATT, que tenia un caràcter ad hoc i provisional. Així, mentre el GATT comptava amb "parts contractants", l'OMC està integrada per "membres".

Dades bàsiques

Fundació ► 15 d'abril de 1994 a Marràqueix (Marroc). Efectiva des de l'1 de gener de 1995

Seu ► Ginebra (Suïssa)

Membres ► 146 països (abril de 2003)

Òrgans directius ► Conferència Ministerial; Consell General; Secretaria

Director General ► Supachai Panitchpakdi (Tailàndia), des del 2002

Pressupost ► 155 milions de francs suïssos el 2003

Personal de la Secretaria ► 560 persones

FUNCIONS ►

- Administrar i aplicar els acords comercials de l'OMC.
- Ser un fòrum per a noves negociacions comercials.
- Mitjançar per resoldre les diferències comercials.
- Supervisar les polítiques comercials nacionals dels seus membres.
- Oferir assessoria tècnica als països en desenvolupament.
- Cooperar amb altres organitzacions internacionals.

La base de funcionament està constituïda pels acords de l'organització, que són negociats i signats per la majoria dels països membres que participen en el comerç mundial. Aquests acords són essencialment contractes que estableixen les normes jurídiques fonamentals del comerç internacional i obliguen els governs a mantenir-se dins dels límits del conveni.

PRINCIPIS ►

- Principi de Nació Més Afavorida: Vol dir que no hi pot haver un tracte preferencial o discriminació entre els membres.
- Tractament Nacional: Implica que no es pot discriminar entre béns i serveis nacionals i estrangers.
- Compromís únic: Suposa que la negociació és un paquet indivisible de compromisos i que no es poden prendre decisions de manera separada entre aquests.
- Tractament especial i diferenciat: Significa una excepció al principi de Nació Més Afavorida, ja que reconeix la necessitat d'aplicar un tractament especial als països del Sud. Aquest principi, però, es redueix a facilitar períodes de transició més llargs per a l'execució dels acords de l'OMC, ja que les normes són les mateixes que per als països industrialitzats.

PRINCIPALS ACORDS ADMINISTRATS ▶

▶ **Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT) de 1994** ▶ Continua regulant, com ho ha fet sempre, el comerç de mercaderies. La versió actualitzada de l'acord s'anomena "GATT 1994".

▶ **Acord General sobre el Comerç de Serveis (AGCS, o GATS en les sigles en anglès)** ▶ Primer conjunt de regles multilaterals, jurídicament obligatòries, que regeixen el comerç internacional de serveis.

▶ **Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC, o TRIPS, en anglès)** ▶ Regula temes relacionats amb la propietat industrial (invencions, patents, marques, etc.) i els drets d'autor (obres literàries, artístiques, musicals, cinematogràfiques, etc.). En aquest acord s'inclouen temes com les patents sobre els medicaments o les anomenades patents de vida.

▶ **Acord sobre les Mesures en Matèria d'Inversions Relacionades amb el Comerç (MIC)** ▶ Vol assegurar que tots els països estiguin subjectes a les mateixes normes respecte a la utilització de certes mesures en matèria d'inversió, les quals poden ser la causa de la distorsió comercial.

▶ **Acord sobre Agricultura (AoA)** ▶ Un dels més polèmics i difícil d'aplicar. Es basa en els anomenats tres pilars: accés al mercat, suport interior i subsidis a l'exportació. Els estats membres de l'OMC es comprometen a incrementar l'accés al mercat, com també a reduir el suport domèstic i les despeses dels subsidis a l'exportació. L'AoA també inclou referències a aspectes no comer-

cial, com la seguretat alimentària, el medi ambient i el tractament diferencial i especial dels països en desenvolupament.

▶ **Acord sobre l'Aplicació de Mesures Sanitàries i Fitosanitàries (MSF)** ▶ Estableix unes regles bàsiques per tal de protegir la vida i la salut de les persones i els animals, com també preservar els vegetals. Aquest acord es centra en les mesures relatives a la innocuïtat dels aliments i és aplicable a totes les mesures sanitàries i fitosanitàries que poden afectar, directament o indirecta, el comerç internacional.

▶ **Acord sobre el Tèxtil i els Vestits (ATV)** ▶ Substitueix l'anterior Acord Multifibres negociat per primera vegada el 1973. L'ATV posa una data fixa, l'any 2005, per reintegrar aquest sector al comerç internacional, ja que des del 1962 estava sotmès a règims especials fora de les normes del GATT.

▶ **Acord sobre Salvaguardes** ▶ Les mesures de salvaguardes poden ser adoptades pels membres de l'OMC per tal de restringir temporalment les importacions d'un producte, i així protegir una branca de producció nacional específica que es veu amenaçada per l'augment d'importacions d'un tipus de producte de la mateixa branca. Aquest acord estableix terminis per totes les mesures de salvaguarda ("clàusula d'extinció").

▶ **Acord sobre Subvencions i Mesures Compensatòries** ▶ Per primera vegada s'acorda una definició de subvenció en l'àmbit internacional. Aquest acord sotmet a disciplina la utilització de subvencions i reglamenta les mesures que els països poden adoptar per contrarestar els efectes de les subvencions.

PRESA DE DECISIONS ▶

Les decisions en l'OMC es prenen normalment per consens, entre els governs de tots els països membres, i en el seu defecte per votació.

Per prendre les decisions per consens, les *reunions informals* són de vital importància ja que representen el procés necessari per tal que una gran diversitat de membres es posin d'acord. Algunes qüestions d'especial dificultat s'han de debatre en grups més petits. Últimament una pràctica adoptada és que el president d'un grup de negociació provi d'aconseguir la conformitat mitjançant la celebració de consultes en les diferents delegacions, en grups de dos o tres, o en grups de 20 o 30 representants de les delegacions més interessades. Malgrat tot, són moltes les veus que s'aixequen per protestar per la manca de transparència i democràcia interna. Són molt criticades les negociacions de l'anomenada "sala verda" (*green room*, el color de la sala de reunions del director general), un sistema de reunions informals entre 20 i 40 delegacions, iniciat durant la Ronda Uruguai, en les quals hi participen un nombre reduït de països. Aquests poden arribar a acords que més tard seran ratificats per *consens* per part de tots els països membres (molts dels quals mai no han estat convidats a les reunions).

Quan no és possible arribar al consens, l'Acord sobre l'OMC preveu la votació, que es guanya per majoria dels vots emesos i que es realitza sobre la base de "cada país un vot".

ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT ▶

MÀXIMA AUTORITAT ▶

Conferència Ministerial ▶

Integrada pels ministres de Comerç dels països membres, és el màxim òrgan de presa de decisions de l'OMC i es reuneix com a mínim una vegada cada dos anys. Fins ara les trobades han estat: Singapur (1996); Ginebra (1998); Seattle (1999); Doha (2000) i Cancún (2003). La Conferència Ministerial pot adoptar decisions sobre tots els assumptes o àmbits que contempla qualsevol dels acords comercials multilaterals (en què intervenen més de dos països).

SEGON NIVELL ▶

Consell General ▶

Integrat per ambaixadors i caps de delegació dels estats membres destinats a Ginebra, porta a terme la tasca ordinària de l'organització en el temps transcorregut entre les conferències ministerials. Es reuneix periòdicament per realitzar les funcions de l'OMC i compta amb una Secretaria amb seu a Ginebra. Del Consell General depenen l'Òrgan de Solució de Diferències i l'Òrgan d'Examen de les Polítiques Comercials. De fet, els tres són un mateix.

Òrgan de Solució de Diferències (OSD) ▶

El Consell General es reuneix en qualitat d'aquest òrgan per supervisar el procediment de solució multilateral de diferències entre els membres. És l'únic òrgan entre els organismes multilaterals amb capacitat sancionadora. Quan un o diversos països membres detecten l'incompliment d'alguns dels acords de l'OMC, per part d'algun altre país o països membres, acudeixen a l'OSD per interposar una demanda. L'OSD consta d'uns Grups Especials de solució de diferències, formats per experts i establerts per emetre dictàmens sobre diferències sense resoldre, i d'un Òrgan d'Apel·lació. Les resolucions dels grups d'experts són vinculants i poden derivar en sancions comercials.

Òrgan d'Examen de les Polítiques Comercials ▶

El Consell General es reuneix en qualitat d'aquest òrgan per analitzar i supervisar l'adequació de les polítiques comercials de cada país membre a la normativa de l'OMC. Per aquest motiu, posa a l'abast dels països una àmplia gamma d'estudis i treballs que permeten ampliar la tasca d'orientació i informació.

TERCER NIVELL ▶

Constituit per tres consells especialitzats responsables del funcionament dels Acords de l'OMC que tracten una àmplia esfera del comerç. Estan integrats per tots els membres de l'OMC i cadascun d'aquests supervisa el funcionament dels respectius acords multilaterals relatius al comerç de mercaderies, de serveis i de la propietat intel·lectual. Actuen sota les directrius del Consell General i tenen òrgans subsidiaris.

Consell del Comerç de Mercaderies (CCM) ▶

Assumeix els acords del GATT sobre el comerç internacional de mercaderies i està format per onze comitès que s'ocupen de temes específics (agricultura, accés als mercats, subvencions, mesures anti-dumping, etc.). Consta també de l'Òrgan de Supervisió dels Tèxtils (en el qual no estan representats tots els països membres), dels Grups de Treball sobre les Empreses Comercials de l'Estat i d'Inspecció Prèvia a l'Exportació i del Comitè de l'Acord sobre Tecnologia de la Informació, els quals informen al CCM sobre la seva tasca.

Consell del Comerç de Serveis (CCS) ▶

S'encarrega de revisar el funcionament de l'Acord General sobre el Comerç de Serveis (AGCS, o GATS en les sigles en anglès). Els seus òrgans subsidiaris s'ocupen, entre d'altres, dels serveis financers, les reglamentacions nacionals i les normes de l'AGCS.

Consell dels Aspectes dels Drets de la Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç ▶

S'encarrega de revisar l'aplicació de l'Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC o TRIPS, en les sigles en anglès) i, en particular, del compliment per part dels membres de les obligacions que els corresponen. Ofereix als membres l'oportunitat de fer consultes sobre qüestions referents als aspectes dels drets de propietat intel·lectual relacionats amb el comerç.

Comitès i grups de treball especialitzats ▶

En aquest mateix nivell trobem sis òrgans més que han de passar comptes al Consell General, els quals tenen un àmbit de competència més petit. Estan integrats per tots els membres de l'OMC i abasten qüestions diferents: comerç i desenvolupament, medi ambient, acords comercials regionals, i qüestions administratives. A la Conferència Ministerial de Singapur (1996) es decideix crear nous grups de treball per examinar les qüestions de la inversió i política de competència, la transparència de la contractació pública i la facilitació del comerç.

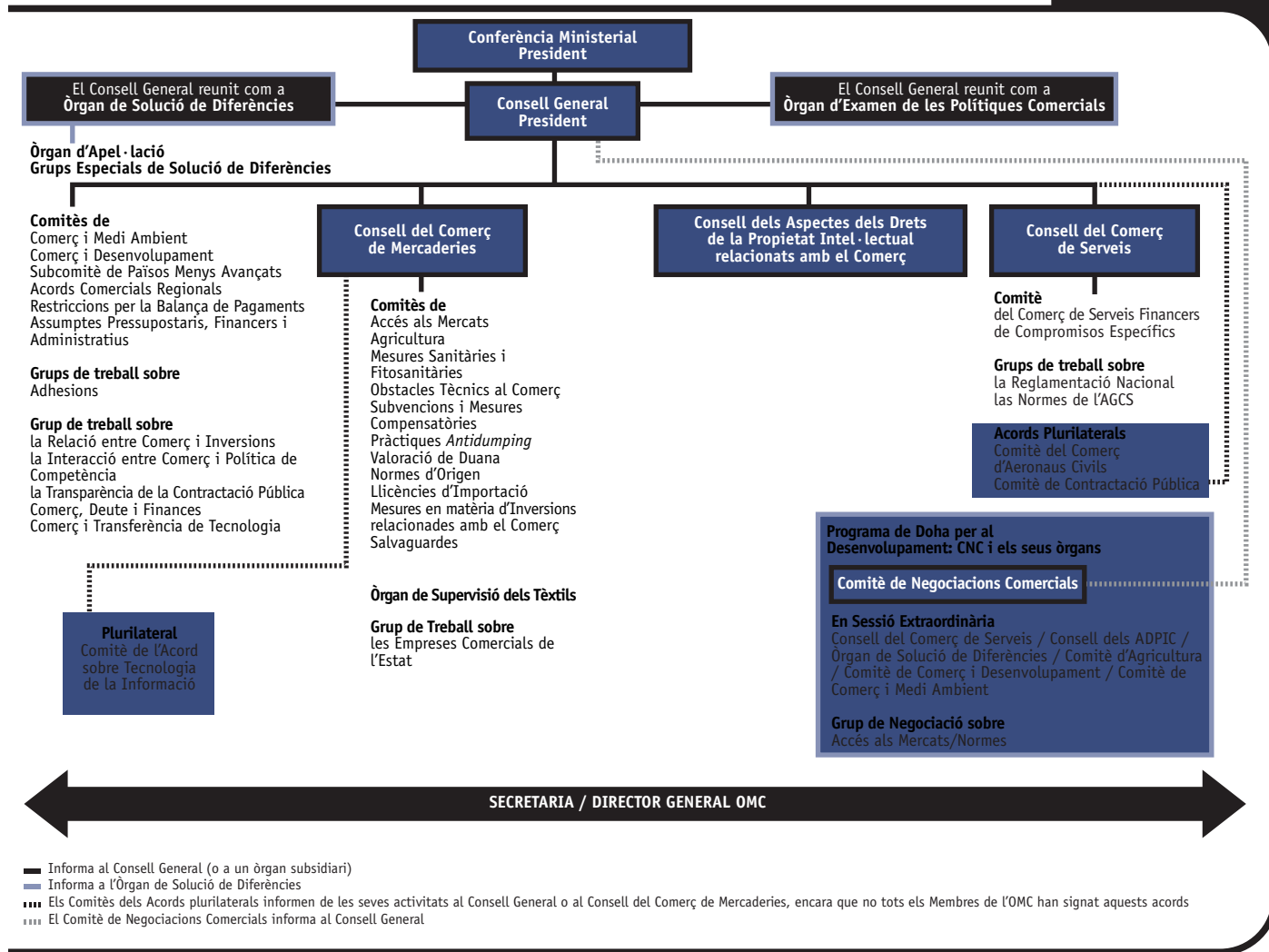
Comitè del Comerç d'Aeronaus Civils i Comitè de Contractació Pública ▶

Són dos òrgans subsidiaris que s'ocupen dels acords plurilaterals i també han d'informar regularment al Consell General de les seves activitats. Aquests acords no estan signats per tots els membres de l'OMC.

Comitè de Negociacions Comercials (CNC) ▶

Establert en virtut de la Declaració de Doha (2001), funciona sota l'autoritat del Consell General i és responsable d'implantar i supervisar els òrgans subsidiaris de negociació, als quals s'encarreguen les converses sobre les diferents matèries de la Ronda de Doha.

Estructura de l'OMC

► OMC

LA SECRETARIA ►

Encapçalada pel Director General de l'OMC, compta amb una plantilla de 560 treballadors, el 81% dels quals procedeixen de països desenvolupats, principalment de França i del Regne Unit. Cada divisió o dependència de la Secretaria depèn directament del Director General o d'un dels quatre directors generals adjunts. Algunes de les seves competències són les següents:

- Assistència administrativa i tècnica als òrgans delegats de l'OMC (consells, comitès, grups de treball o grups de negociació) respecte a les negociacions i l'aplicació dels Acords.
- Assistència tècnica als països en desenvolupament, especialment als menys avançats.
- Elaboració per part dels seus economistes i estadístics d'anàlisis dels resultats del comerç i de les polítiques comercials.

- Assistència jurídica en la solució de diferències comercials referents a la interpretació de normes i precedents de l'OMC.
- Organització de les negociacions d'adhesió de nous membres i assessorament als governs que consideren la possibilitat d'adherir-s'hi.

Mentre algunes divisions estan encarregades de donar suport a determinats comitès, com per exemple la Divisió d'Agricultura, que ofereix assistència al Comitè d'Agricultura i al Comitè de Mesures Sanitàries i Fitosanitàries; altres donen un suport més general a les activitats de l'OMC (cooperació tècnica, anàlisis econòmiques, informació, etc.). La Secretaria no té assignada cap funció de presa de decisions.

Fonts ►

<http://www.wto.org>

CONGDE "El Comercio, ¿una herramienta para la reducción de la pobreza? Informe de la CONGDE, (abril de 2002).

Observatori del Deute en la Globalització

Boletín económico de ICE; El País; La Vanguardia; EFE

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

El paper d'Estats Units i la Unió Europea davant l'OMC. Una liberalització per al desenvolupament?
Francina Esteve

EL PAPER D'ESTATS UNITS I LA UNIÓ EUROPEA DAVANT L'OMC

UNA LIBERALITZACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT?

Francina Esteve Professora Titular de Dret Internacional Públic, Universitat de Girona

Els beneficis de la progressiva liberalització del comerç aconseguida a través del GATT i de l'OMC, és a dir la reducció del proteccionisme comercial, no s'ha fet visible en termes de desenvolupament per a una gran part de la població del planeta, especialment els més pobres. Però, la nostra primera pregunta és la següent: s'ha reduït realment el nivell de proteccionisme o simplement s'han modificat els instruments de protecció del mercat nacional o regional?

Eliminació o modificació dels instruments de protecció? ▶ Els darrers 20 anys, les conseqüències del GATT i de l'OMC han estat principalment la disminució de barreres aranzelàries i la supressió de certes barreres no aranzelàries, però això no sempre dur a una liberalització generalitzada del comerç en el sentit de “supressió d'obstacles per facilitar l'accés al mercat”.

El principi del tracte diferenciat s'ha aplicat tradicionalment a aquesta reducció aranzelària que s'ha consolidat principalment als països desenvolupats –els països en desenvolupament (PVD) tenen tarifes duaneres que tripliquen les dels països desenvolupats (PD) en relació amb els productes industrials–. En canvi, les proteccions aranzelàries continuen sent importants en sectors essencials per als països pobres com són els productes agrícoles i els productes tèxtils, sectors que, a més de la protecció aranzelària, gaudeixen d'una àmplia gamma complementària de mecanismes de protecció. Tradicionalment, els sectors més importants per al desenvolupament dels països menys avançats (PMA) són el sector agrícola i el tèxtil.

L'Acord sobre Tèxtils adoptat a la Ronda Uruguai preveu per a finals de 2004 la supressió de moltes excepcions que tradicionalment han permès protegir aquest sector (especialment restriccions quantitatives), i s'ha acordat el restabliment de les disciplines multilaterals sobre el comerç de productes tèxtils. És per això que actualment les reivindicacions dels PVD en matèria d'accés al mercat se centren principalment en el sector agrícola, sense perjudici que les negociacions de la Ronda de Doha puguin comportar majors reduccions aranzelàries sobre l'accés al mercat de productes no agrícoles que inclou els productes tèxtils.

Els acords del GATT i de l'OMC han permès també eliminar certes barreres no aranzelàries com les prohibicions d'importació, quotes, preus mínims d'entrada, limitacions voluntàries a l'exportació, etc. i, en general, s'ha aconseguit una disminució dels costos de les transaccions comercials.

No obstant això, la realitat és que no sempre l'eliminació de totes aquestes mesures proteccionistes condueix a facilitar l'accés de productes d'altres països al mercat domèstic, ja que davant la supressió de barreres aranzelàries emergeixen noves formes de proteccionisme més sofisticat (un altre tipus de barreres) que, de vegades, persegueixen el mateix objectiu de protecció de determinades empreses, productes o sectors econòmics i, en altres ocasions, són simplement el resultat de determinats canvis legislatius. Els instruments apareixen principalment en els països més desenvolupats com els EUA i la UE (entre altres) i generen obstacles més sofisticats i més difícils de combatre que deriven, per exemple, de l'adopció de certes formes jurídiques que condueixen a la implementació de noves pràctiques industrials i comercials com el desenvolupament de noves normes tècniques, els certificats de conformitat o de noves pràctiques de defensa comercial com les subvencions i les mesures *antidumping*.

Generalment, aquestes mesures creen restriccions molt difícils d'avaluar, ja que no totes afecten els intercanvis i moltes d'aquestes responen a objectius dignes de protecció com la salut de les persones, la seguretat dels productes, la lleialtat de les transaccions, la protecció

del medi ambient i la protecció de la innovació. No obstant això, també constitueixen instruments de protecció de determinats sectors econòmics o de determinats productes. Aquestes mesures no són solament difícils d'avaluar sinó que també són difícils de controlar, ja que estan subjectes al complex test de la proporcionalitat. Així, per exemple, els mecanismes de protecció de la propietat intel·lectual i, en concret, l'Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC), adoptat a la Ronda Uruguai a instàncies de la UE i dels EUA, s'ha convertit actualment no solament en un mecanisme de promoció de la innovació, sinó en un instrument de protecció per als països desenvolupats, que són els que gaudeixen veritablement de la innovació tecnològica i científica que exporten als PVD. Aquests resultats són els que han generat frustració i rebuig per una part de l'opinió pública cap a l'OMC com a fòrum que impulsa aquest procés d'obertura i d'identificació dels intercanvis comercials sense que el creixement derivat d'això s'aconsegueixi repartir de forma més equitativa per tal de resoldre problemes molt greus del nostre planeta com la pobresa, les epidèmies, l'analfabetisme o la degradació mediambiental.

Malgrat que la situació és clarament millorable, el sistema de l'OMC és digne de mantenir, reforçar i millorar ja que no s'hauria d'oblidar que el multilateralisme comercial basat en els principis de no-discriminació, els mecanismes d'adopció de decisions per consens i en un sistema de resolució de conflictes com el que regeix actualment a l'OMC beneficien principalment els països petits o menys poderosos.

Aquests països són els que més necessiten que existeixi un marc multilateral de normes clares que els doni certa seguretat jurídica, ja que sense aquest estarien molt més indefensos davant la discrecionalitat i influència dels països més poderosos.

L'Agenda de Doha: cap a un equilibri entre la supressió d'obstacles i la creació d'instruments per al desenvolupament? ▶

A Doha es va incorporar a les negociacions comercials en el si de l'OMC un nou enfocament que va subratllar la necessitat de facilitar el desenvolupament dels PVD, i es va batejar com a "Agenda de Doha per al Desenvolupament" (ADD). Això ha generat expectatives importants als PVD i ha situat en aquest fòrum els problemes principals de cadascun d'aquests. L'Agenda prevista és certament ambiciosa pel que fa als possibles temes que poden arribar a ser objecte de negociació, ja que s'ha seguit la tècnica de la Ronda Uruguai en què tots els països van lluitar per aconseguir certs avantatges i, en contrapartida, van accedir a fer altres concessions menys grates.

Per aquesta raó, l'actual ronda de negociacions resulta encara més complexa que les anteriors, ja que a la tècnica mercantilista tradicional del GATT s'ha de sumar un nou component de solidaritat que permeti garantir una distribució més equitativa dels guanys derivats de la liberalització del comerç.

L'esperança resideix en el fet que les grans potències com la UE i els EUA sembla que van assumint lentament que tenen una part de responsabilitat en trobar les millors solucions possibles als greus problemes humans i socials que pateixen els països més pobres i alguna de les solucions podrien ser adoptades en el marc de l'OMC.

Un altre canvi significatiu és que en rondes de negociacions anteriors, els països menys desenvolupats s'havien mostrat incapaçs d'imposar els seus interessos davant de gegants comercials tan potents i preparats com els EUA i la UE. En aquestes negociacions, en canvi, la seva participació està sent molt més activa, la seva preparació ha millorat i han intentat treure el màxim profit de l'ajuda brindada pels PD, per la secretaria de l'OMC i molt especialment per les ONG per aconseguir definir els interessos comuns i ser capaços de generar aliances per defensar-les conjuntament.

Tot això ha creat un nou escenari en el qual es plantegen arguments nous i es defensen propostes que pretenen ser més equitatives. No obstant això, el resultat final només podrà ser qualificat de satisfactori en la mesura que tots els membres siguin capaços de donar mostres de flexibilitat i generositat suficient per aconseguir uns resultats que puguin ser acceptables per a tots, partint de la premissa que mai no es podrà donar satisfacció plena a les reivindicacions individuals i de la base que "tots" els membres de l'OMC desitgen obtenir més beneficis del lliure comerç.

El Programa de Desenvolupament de Doha va patir retards, i es van incomplir la majoria dels terminis de la programació prevista l'any 2001, però les darreres setmanes prèvies a la Conferència Ministerial de Cancún, es van intensificar els treballs per poder elaborar un projecte de text que servís de base de negociació. Després de moltes consultes, els EUA i la UE van aconseguir presentar una proposta conjunta de text de negociació sobre agricultura i accés al mercat per a productes no agrícoles. Aquesta proposta conjunta fou, en gran manera, incorporada al text presentat pel president del Consell General de l'OMC, Carlos Pérez del Castillo, com a base per intentar assolir un consens a Cancún.

La recepta proposada per la Unió Europea ▶ En aquest context, juntament amb la tradicional recepta de liberalització multilateral del comerç per part de tots els membres de l'OMC, ens hem de preguntar quina és la recepta proposada per la UE i pels Estats Units per aconseguir que principalment els PMA i també els PVD puguin obtenir més avantatges del procés de supressió de barreres al lliure comerç.

En relació amb la proposta presentada pel president del Consell General de l'OMC a Cancún, la UE va considerar que era excessivament ambiciosa en determinats àmbits (per exemple, en agricultura), que no era suficient ambiciosa en altres (com en drets de duana sobre productes industrials i indicacions geogràfiques) i gens ambiciosa en altres inicialment previstos (medi ambient i temes de Singapur).

Els arguments de la UE se solen basar en les iniciatives empreses unilateralment per facilitar el desenvolupament dels PMA i recorden que la UE atorga preferències als PVD sota el sistema de preferències generalitzades, i que existeix una iniciativa concreta per als països més pobres (PMA), anomenada "tot menys armes", que els permet accedir sense aranzels i sense límits quantitius al mercat de la UE. També defèn la UE que és l'importador principal de mercaderies procedents dels PMA, que importa un 70% de les exportacions agrícoles d'aquests països i que un 60% dels productes manufacturats procedeixen dels PMA. En la mateixa línia, recorda que aporta ajuda i cooperació al desenvolupament a través d'acords bilaterals o regionals.

No obstant això, constatem que en el marc de l'OMC, la recepta principal de la UE és continuar combatent determinats obstacles comercials existents, i proposa una reducció de les barreres aranzelàries, una reducció de determinades ajudes internes i la supressió de tot tipus d'ajudes a l'exportació.

En el sector agrícola, la UE proposa reduir les ajudes nacionals que distorsionen el comerç internacional i eliminar les ajudes a l'exportació. Proposa també una reducció important d'aranzels i l'adopció de mesures que protegeixin les funcions socials i mediambientals de l'agricultura.

També proposa una reducció d'aranzels en relació amb els productes no agraris i la reducció a la meitat de totes les ajudes nacionals que distorsionen els intercanvis comercials;

tanmateix, afirma també la necessitat d'integrar el comerç a les polítiques de desenvolupament a través de nous programes d'assistència tècnica i financera.

La UE aposta per l'obertura del comerç de serveis en els àmbits de telecomunicacions, banca, turisme i moviments temporals de professionals estrangers, però al mateix temps defèn que aquesta obertura no s'ha de fer en detriment de la prestació de determinats serveis públics com l'educació, la sanitat i la cultura.

De forma general, podem assenyalar que un dels objectius principals de la UE és reforçar el règim jurídic de l'OMC i argumenta la necessitat de combinar la supressió d'obstacles amb la millora de les regles que regeixen el comerç internacional (per exemple, temes de Singapur), i afirma que sense normes més clares, transparents i previsibles que simplifiquin els tràmits duaners o redueixin la burocràcia i la corrupció, l'accés al mercat pot resultar més teòric que real.

La recepta proposada pels Estats Units ▶ Els EUA han repetit contínuament que estaven disposats a impulsar l'estratègia d'obertura de mercats a tots els sectors: agricultura, productes no agrícoles i serveis i les seves propostes abasten els tres sectors. Des de la seva perspectiva es vanaglorien que són el país més ambiciós pel que fa a l'objectiu de reduir barreres comercials en tots els sectors econòmics.

La posició nord-americana és defensar que el lliure comerç és l'instrument que té un impacte major per al desenvolupament i en base a diferents estudis, defèn que la seva proposta d'eliminar barreres al comerç en relació amb els productes comportaria un benefici als PVD de 540 bilions de dòlars anuals i que la seva proposta d'eliminació de barreres al comerç de serveis comportaria per als PVD un benefici de 900 bilions de dòlars anuals. No s'amaguen de demostrar que aquestes propostes encara són més beneficioses per als països desenvolupats, però argumenten que el creixement econòmic dels països més rics reporta també beneficis a la resta del món.

En canvi, no han mostrat un interès excessiu en relació amb els temes de Singapur, i s'han limitat a assenyalar que malgrat que la UE i el Japó els considerin prioritaris, existeix un important nombre de països que s'oposen a negociar aquests temes i, per conseqüent, la seva proposta era prosseguir una clarificació prèvia a la fase de negociació en dos àmbits que semblen menys conflictius: el de la transparència pel que fa a les compres públiques i el de la facilitació del comerç.

En relació amb el principi del tracte diferenciat, la perspectiva americana és l'acceptació de certa flexibilitat en funció de les necessitats de cada país per poder procedir a una dilatada i progressiva integració d'aquests països en el sistema de l'OMC. En canvi, consideren que pel que fa a les polítiques internes correspon a altres institucions –com l'FMI, el Banc Mundial i el Banco Interamericano de Desarrollo– treballar amb els països més pobres per identificar els respectius problemes i junts dur a terme un pla transitori d'ajuda en la mesura que aquests països requereixin ajuda financera i tèc-

G22

PMD

nica. L'ajuda tècnica i financera que aporten els EUA als PVD es canalitza principalment a través d'acords bilaterals i regionals.

Malgrat aquestes propostes per assenyalar els avantatges de la liberalització i de la supressió de mesures proteccionistes, ha existit els darrers anys un augment de les mesures de protecció del mercat nord-americà que possiblement respongui a pressions de la seva indústria nacional i a consideracions electorals.

Tot això ha generat un cert ambient de manca de credibilitat cap a una Administració que no deixa d'obstaculitzar el lliure accés al seu mercat mentre acusa altres països de desenvolupar pràctiques proteccionistes.

La complexa negociació sobre la liberalització de l'agricultura ► Podríem considerar que la consolidació de l'OMC i l'èxit de la Ronda de Doha depèn en gran part del fet que els seus membres siguin capaços de resoldre el dossier agrícola en el qual existeix clarament un enfrontament Nord-Sud, especialment en relació amb el tema de les subvencions.

L'agricultura ha esdevingut un tema central de discussió i discòrdia i en aquest hi trobem totes les contradiccions possibles entre la teoria i la pràctica, entre allò que es diu i el que es fa, entre les declaracions polítiques i les pressions econòmiques.

En general, els països desenvolupats protegeixen l'agricultura, i tant la UE com els EUA disposen d'un gran arsenal de mesures de protecció, mentre que els PMA i els PVD consideren vital per al seu desenvolupament que es faciliti l'accés dels seus productes al mercat agrícola europeu i nord-americà. Certament, l'Acord sobre Agricultura subscrit en el marc de la Ronda Uruguai ha millorat l'accés dels PVD als mercats dels PD, però no ha aconseguit disminuir el suport que aquests governs presten als seus mercats agrícoles respectius.

La major dificultat per resoldre el tema agrícola es troba en el fet que l'agricultura no és solament una qüestió comercial sinó que té una multifuncionalitat i, per exemple, no simbolitza només una identitat sinó que contribueix també a l'equilibri social, mediamiental i territorial.

Els agricultors europeus i nord-americans estan acostumats a gaudir d'un nivell de protecció alt i és impensable que l'opinió pública d'aquests països pugui donar suport actualment a una immediata supressió d'aquestes ajudes, però al mateix temps resulta imprescindible explicar i assumir realment un procés progressiu de desmantellament de les ajudes que restringeixen el lliure comerç i una clara "condicionalitat" d'aquelles ajudes que no perjudiquen gaire els intercanvis comercials.

En el marc de la Unió Europea, la política agrícola comunitària (PAC) és criticable des d'òptiques diferents: pels *stocks* que genera, pels beneficiaris principals d'aquesta, pel percentatge excessiu de pressupost que s'hi destina, per ser insostenible davant de l'ampliació, etc. El juny de 2003 es va aconseguir modificar (no sense grans esforços), i encara que no es va poder aprovar tot el programa de mesures proposat pel comissari Franz Fischler, es va aconseguir modificar el sistema d'ajudes a la producció i es va establir que a partir del 2005 la majoria dels pagaments no estaran lligats a la producció i les ajudes s'atorgaran als agricultors en la forma de pagament únic, sempre que els agricultors respectin determinats requisits de seguretat alimentària, qualitat, mante-

© OMC

► Seu de l'OMC a Ginebra

niment mediambiental del territori i benestar animal. En definitiva, encara que el percentatge global de les ajudes no hagi disminuït considerablement, aquest import es repartirà en base a criteris més coherents entre agricultors dels 25 estats membres de la Unió Europea.

L'actuació de la UE pot ser certament criticable per algunes promeses incomplertes i per defensar una supressió progressiva de mesures proteccionistes, però la seva coherència és aparentment més gran que la dels EUA, on després de criticar el nivell de protecció europeu i després de defensar una liberalització molt ambiciosa a nivell multilateral, es va aprovar el maig de 2002 una llei, la "Farm Security and Rural Investment Act", que fou venuda com a una reforma que tenia el doble mèrit d'anar en el sentit de les obligacions assumides en el si de l'OMC i de permetre a l'Administració nord-americana realitzar considerables economies pressupostàries.

La realitat, en canvi, ha estat diferent; en comptes d'una reducció de les subvencions agrícoles, el que s'ha produït, fins al moment, als Estats Units és un augment constant de les subvencions sota la forma d'ajuda excepcional per explotació, i s'ha pogut augmentar així en un 80% l'ajuda a l'agricultura durant els 10 anys següents a l'aprovació de la nova llei. Aquestes mesures no són il·legals, ja que les subvencions a la producció s'han mantingut per sota del límit fixat per l'OMC, però el problema deriva de l'ambigüitat del text, de les derogacions i clàusules d'excepció i de les zones obscures que cada intèrpret aplica segons els seus propis interessos. Aquesta actitud ha generat una manca de credibilitat en relació amb les propostes presentades pels PD en el tema central de com facilitar realment l'accés al mercat dels productes agrícoles per part dels PMA i dels PVD.

Les divergències al dossier agrícola no s'han aconseguit superar a Cancún i encara que la UE i els EUA van realitzar un esforç conjunt per presentar una proposta que fos viable a Cancún, el Grup dels 20 (gegants en desenvolupament) van presentar contrapropostes més radicals, el Grup dels 99 (països ACP) demanaven compensacions en considerar que les seves preferències d'accés al mercat comunitari es diluïen amb aquesta proposta i un altre grup de països va demanar més protecció per a algunes produccions nacionals sensibles.

L'OMC i el desenvolupament ► Pot realment l'OMC resoldre els problemes dels PVD i especialment els dels PMA? Si es planteja així la pregunta, la resposta hauria de ser clarament negativa.

L'OMC no pot resoldre tots els problemes del planeta i no s'hauria d'oblidar que l'objectiu central de l'organització és la liberalització mundial i generalitzada dels mercats i l'enfortiment de les normes comercials a nivell internacional, però certament podria contribuir a resoldre alguns dels problemes vinculats al desenvolupament; el problema és trobar una recepta acceptable per a tots i que resulti ben aplicada per part d'aquells països que més ho necessiten.

La filosofia liberal de l'OMC parteix de la premissa que l'obertura del lliure comerç genera creixement econòmic, però en tot cas l'ús que es faci del creixement econòmic no està predeterminat i correspon als governs dels països dissenyar polítiques nacionals i estratègies correctes que puguin facilitar el seu desenvolupament econòmic i social.

S'ha demostrat que el lliure comerç pot arribar efectivament a ser un instrument útil per impulsar el creixement econòmic, però aquesta conseqüència no és un resultat ni automàtic ni generalitzat i cada país ha de dissenyar la seva estratègia nacional des d'una perspectiva de competitivitat global.

En relació amb l'aplicació de les normes de l'OMC, s'ha previst estudiar l'aplicació concreta del principi del tracte especial i diferenciat segons les necessitats i el nivell de desenvolupament dels PVD, però aquest principi no està previst per perpetuar la seva exclusió del marc jurídic de l'OMC, sinó per concedir-los períodes de transició i formes de derogació temporal que els permeti una integració més gradual al sistema econòmic mundial.

Aquest principi està present en tots els temes de l'Agenda de Doha i s'intenta precisar-lo per tal que sigui més operatiu, així per exemple en el projecte de text revisat a Cancún s'inclouen solucions a 27 peticions realitzades pels països en desenvolupament.

L'enfortiment del sistema comercial internacional també requereix la prohibició de certes pràctiques deslleials que no contribueixen a generar un ambient de confiança i de cooperació. Però en tot cas és imprescindible que, a través de l'OMC (i d'altres fòrums amb els quals es pugui actuar de forma més coordinada), s'aconsegueixi millorar l'ajuda als PVD en relació amb l'assistència tècnica i al reforç de les capacitats comercials dels PVD, responsabilitat que hauria de ser clarament concretada i quantificada per part dels països desenvolupats i molt especialment per part de la UE i els EUA.

En tot cas, encara que les discussions a Cancún es van centrar en les barreres duaneres i els subsidis agrícoles, cal tenir en compte que en tots els sectors apareixen noves barreres no duaneres que poden arribar a constituir restriccions importants per a l'accés de determinats productes de països pobres al mercat dels països rics. És, doncs, evident que la preocupació creixent per garantir la seguretat dels productes, la protecció dels consumidors, la salut de les persones i la protecció del medi ambient, està generant un nou marc jurídic de normes i controls cada vegada més sofisticats que pot limitar enormement els intercanvis de productes entre països rics i pobres.

Així, per exemple, també les conseqüències del desenvolupament dels Organismes Genèticament Modificats (OGM) condueixen al desenvolupament de noves mesures d'informació, autorització i control. Tot això exigeix un ràpid desenvolupament tecnològic per part dels PVD que difícilment poden aconseguir (especialment els PMA) sense ajuda tecnològica i financera externa. Però, la responsabilitat ha de ser conjunta, ja que fins ara també és cert que no sempre els PVD han utilitzat de la millor manera possible les facilitats, recursos o l'ajuda que prové dels PD i d'organismes internacionals.

El futur de l'OMC ▶ Després del fracàs de Cancún no sembla una missió fàcil aconseguir un consens entre 146 (actualment 148) països tan diferents i amb interessos tan dispers, mentre que a la vegada existeix també una gran heterogeneïtat entre els PVD.

Malgrat que existeixin motius per al pessimisme, l'acord assolit a Cancún sobre l'accés a certs medicament per part dels països més pobres permet entreveure una certa esperança sobre el futur d'aquesta organització i sobre la possibilitat de concloure amb èxit la Ronda de Doha.

Un fracàs d'aquesta Ronda debilitaria enormement l'OMC i comportaria el perill d'una utilització molt més agressiva de determinats instruments unilaterals com sancions comercials o incompliments de les obligacions assumides. Així, per exemple, l'any 2002 el Govern nord-americà actual va adoptar normes per protegir el sector de l'acer i, malgrat les decisions en contra de l'Òrgan de Solució de Diferències de l'OMC, es mostren extremadament reticents a donar compliment a les obligacions assumides en aquest marc. En la mateixa línia de desenvolupament d'un nou proteccionisme, s'estan multiplicant les demandes de protecció de la indústria nord-americana sota la influència de la debilitat actual del dòlar i de l'actuació de certs grups de pressió en períodes d'eleccions.

Però, a més, existeix un perill real, que els EUA abandonin la senda del multilateralisme comercial en descartar que pugui resultar útil als seus interessos nacionals, i que optin per prioritzar (encara més) les relacions bilaterals a través de la creació de zones de lliure comerç geogràficament limitades (per exemple, acords conclusos amb Singapur, Xile, Austràlia, Marroc, etc.) o les relacions regionals, com ho està fent actualment en relació amb l'ALCA (Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques), ja que en aquests àmbits els resulta més fàcil imposar les seves condicions, i permetre que a canvi d'atorgar un accés privilegiat al mercat nord-americà puguin, per exemple, imposar l'obligació d'adoptar un règim estricte de protecció de les indicacions geogràfiques o acceptar la cultura i el comerç d'organismes genèticament modificats (OGM).

Així doncs, els signes visibles de desafiament de l'actual Administració nord-americana al multilateralisme comercial podrien arribar a conduir a una greu crisi de les relacions econòmiques internacionals.

La UE continua apostant pel multilateralisme com a millor model per organitzar les relacions de convivència en la societat internacional i, en general, demostra un compromís més seriós amb el sistema multilateral, i s'ha mostrat disposada, per exemple, a adoptar mecanismes correctors de les desigualtats (per exemple, la UE ha contribuït l'any 2002 en més d'un 60% al Fons Fiduciari Global que serveix per donar suport tècnicament als països en desenvolupament perquè puguin obtenir el màxim benefici de la liberalització dels intercanvis).

No obstant això, també ha desenvolupat el seu marc de relacions bilaterals (per exemple l'Acord amb Xile) i regionals (per exemple, l'Acord amb els països ACP – Acord de Cotonú) i preveu desenvolupar tota una nova política de veïnat amb Rússia i els països del Mediterrani.

Els EUA i la UE són els motors principals de les negociacions comercials a l'OMC. No obstant això, Seattle i Cancún han demostrat que si l'acord entre els dos gegants comercials és imprescindible per avançar en les negociacions, això ja no és suficient, ja que els PVD juguen un paper cada vegada més actiu.

En tot cas, el desenvolupament ha de ser un objectiu fonamental per a tots els països i molt especialment per als més desenvolupats per aconseguir una major seguretat i major estabilitat planetària.

No es va poder assolir el consens, però no s'ha de percebre el bloqueig com a un conflicte Nord-Sud, ja que a la majoria de temes no existeix una posició unívoca ni per part dels PD ni per part dels PVD.

Si es pensa en la liberalització com a instrument per al desenvolupament econòmic, és evident que els països desenvolupats han d'obrir els seus mercats als productes dels països menys desenvolupats i, al mateix temps, han de crear estratègies que permetin la transferència de recursos i de tecnologia als països menys desenvolupats, però certament un esforç molt important recau en els països en desenvolupament, els quals han de desenvolupar polítiques internes adequades i aconseguir progressivament millorar les seves infraestructures bàsiques, eliminar la corrupció, procurar-se mercats plenament operatius, eradicar la pobresa i incorporar les normes laborals fonamentals, definir objectius econòmics realistes i gestionar els seus recursos de forma més eficient. ■

dCIDOB 89. OMC, èxit o fracàs.

Adreces d'internet interessants per visitar

ADRECES D'INTERNET interessants per visitar ►

OFICIALS I GOVERNAMENTALS ►

Boletín económico de ICE

<http://www.revistasice.com/>

Idioma: castellà

Revista de la Secretaria d'Estat de Comerç i Turisme, Direcció General de Política Comercial del Ministeri d'Economia d'Espanya. Des del 1999 s'edita el text complet al web que conté una base de dades per localitzar tots els sumaris o articles específics per títol, autor o paraula clau. Sobre l'OMC s'han publicat nombrosos i extensos articles.

Forum de Comerç Internacional

Revista del Centre de Comerç Internacional

<http://www.forumdecomercio.org/>

Idiomes: castellà, anglès i francès

Editada pel Centre de Comerç Internacional (CCI), l'agència de cooperació tècnica de la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD) i de l'OMC per a la promoció del comerç. El CCI ofereix assistència tècnica, principalment a les empreses de les economies en desenvolupament i en transició, per impulsar les exportacions i millorar la importació. Aquesta revista en línia ofereix, entre altres, assistència informativa al sector empresarial sobre les normes de l'OMC per tal d'enfortir la competitivitat i el desenvolupament de noves estratègies de promoció del comerç.

Organització Mundial del Comerç

<http://www.wto.org/>

Idiomes: castellà, anglès i francès

Web oficial de l'OMC, vol fomentar la divulgació del treball, els objectius, l'estructura, com també tota la informació relacionada amb les negociacions que porta a terme aquesta organització. Informa puntualment de totes les seves activitats: reunions, conferències ministerials, sectorials, etc. Hi trobem documents oficials de distribució general, dossiers pedagògics especials, com també els textos jurídics de l'organització. Conté molta informació, des dels inicis del GATT fins a l'actual ronda de negociació de l'OMC.

INFORMACIÓ, PORTALS I MITJANS ALTERNATIUS ►

Agència de Notícies Inter Press Service

<http://www.ipsen espanol.net/>

http://www.ipsen espanol.net/focus/omc_cancun/index.asp

Idiomes: castellà (enllaça amb les IPS en anglès, alemany, finlandès, neerlandès, noruec, suec, francès, etc.)

L'IPS és una agència de notícies d'àmbit mundial que ofereix informació sobre temes globals, com el del comerç internacional i l'OMC. Compta amb el suport d'una xarxa de periodistes de més de 100 països. Els seus centres d'interès són el desenvolupament econòmic, social i polític dels pobles i països del món. Sobre l'OMC, trobem dossiers especials de la Conferència Ministerial de Cancún, amb enllaços i molta informació d'aquesta organització.

Amigos de la Tierra Internacional (ATI)

<http://www.foei.org/esp/index.php>

Idiomes: anglès i castellà

Neix el 1971 a Roslagen (Suècia) a partir d'un grup d'ecologistes francesos, anglesos, suecs i nord-americans que s'oposen radicalment a l'energia nuclear. Actualment és la xarxa més extensa de grups d'ecologia de base al món. Integra 68 grups nacionals diversos i 5.000 grups locals d'activistes de tots els continents. Defensa l'activisme per aconseguir els objectius de l'associació i participa en el Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECOSOC) com a òrgan consultiu i en tots els organismes de rellevància de l'ONU. El web és utilitzat com a plataforma de suport a les campanyes nacionals i internacionals i conté documents que fan referència a l'OMC i empenen campanyes en contra d'aquesta organització i les seves propostes.

Attac Catalunya

<http://attac-catalunya.pangea.org/attac/index.php>

Idiomes: català i castellà

El moviment internacional ATTAC neix el 1998 a partir d'una iniciativa del director del diari *Le Monde Diplomatique*. El formen ciutadans preocupats pels afers col·lectius que treballen amb la finalitat de trobar-hi solucions, entre aquestes el control democràtic dels mercats financers i les seves institucions. Al web hi trobem articles i notícies, campanyes de seguiment i acció, comunicats i documents de tots els àmbits d'actuació del moviment (OMC, GATS/AGCS, FMI, Banc Mundial, Unió Europea, Taxa Tobin, paradisos fiscals, mercats financers, democràcia participativa i banca ètica). Té un enllaç amb tots els ATTAC del món.

Eldis

<http://www.eldis.org/sp/index.htm>

Idiomes: castellà i anglès

Eldis és un portal d'informació sobre temes relacionats amb el desenvolupament que ofereix molts recursos en línia: sumaris i enllaços amb documents de text complet, directoris de webs, bases de dades, catàlegs de biblioteques, serveis de notícies en línia, perfils de països, etc. Una de les seves guies de recursos està dedicada al comerç internacional en general i a l'OMC en particular.

International Relations and Security Network (ISN)

<http://www.isn.ethz.ch/linkslib/index.cfm?service=linkslib&Parent=4037>

Idioma: anglès

L'ISN és una xarxa electrònica de coneixement integrat dirigit als professionals de la política de seguretat i defensa. És un instrument que genera, difon i facilita l'intercanvi d'informació i coneixement, com també fomenta el diàleg i la interacció cooperativa. Així mateix, enllaça amb instituts de recerca, organitzacions internacionals, així com amb professionals que treballen en el camp de la seguretat. La pàgina web que us presentem conté un llistat, organitzat per temes i organitzacions, sobre l'OMC.

Le Monde diplomatique - edició espanyola

<http://www.monde-diplomatique.es/>

Idioma: castellà

Publicació de periodicitat mensual d'origen francès, se'n publiquen 17 edicions a tot el món en diversos idiomes: anglès, alemany, italià, portuguès, àrab, etc. També hi ha l'edició en català (www.mondiplomatic.com). Els continguts no sempre coincideixen. El seu director és Ignaci Ramonet. A partir d'aquest web podem enllaçar amb les altres edicions, en les quals trobem molta informació i dossiers especials sobre l'OMC.

En l'edició del Con Sud, per exemple, localitzem el dossier següent: "OMC -Ronda del Mil·lenni" a l'adreça següent: <http://www.eldiplo.org/>

Oneworld

<http://es.oneworld.net/>

<http://cat.oneworld.net/>

Idiomes: castellà, català, anglès i altres llengües segons l'edició

OneWorld neix a Londres el 1996 com a una xarxa formada per 11 centres autònoms (que comparteixen coneixements, treball en equip i recursos tecnològics) repartits per diferents indrets del món, i una comunitat *on-line* de més de 1.500 entitats que treballen a més de 90 països. El web conté informació sobre desenvolupament sostenible, pau i drets humans i promou el treball que centenars d'organitzacions porten a terme en aquests àmbits i l'ús que fan de les noves tecnologies. Elabora unes guies temàtiques que recullen gran quantitat de recursos en línia. Hi ha una guia temàtica sobre l'OMC que conté el més rellevant de l'organització pel que fa a l'estructura, funcionament, elaboració de propostes, negociació i acords.

Red del Tercer Mundo

 www.redtercermundo.org.uy

Idiomes: castellà i anglès (enllaç amb Third World Network)

És una agrupació internacional d'organitzacions i particulars compromesos amb la defensa dels drets i les necessitats dels pobles del Tercer Món, en favor d'una distribució justa dels recursos del planeta i de les formes de desenvolupament humà ecològicament sostenibles. Creada el 1984 a Malàisia, edita mensualment la revista en castellà *Revista Sur*, el butlletí *Tercer Mundo Económico*, com també notes i dossiers especials sobre diversos temes relacionats amb el desenvolupament i el medi ambient. Concretament sobre l'OMC, en el web s'editen a text complet articles i comentaris diversos sobre les diferents conferències ministerials, com també acords de l'OMC.

Red Mexicana de Acción frente al Libre Comercio (RMALC)

<http://www.rmalc.org.mx/>

Idioma: castellà

La RMALC és una xarxa de centres i organitzacions mexicanes que des de 1991 lluita enfront dels tractats comercials i la integració econòmica neoliberal. Analitza, qüestiona i té com a objectiu influir en les polítiques econòmiques i comercials que s'apliquen a Mèxic, i planteja alternatives. Constituïda per sindicats, organitzacions de pagesos i indígenes, grups ambientalistes, ONG i investigadors, la RMALC participa en iniciatives internacionals d'acció civil. En el web s'hi troba tipus de documentació sobre els tractats comercials que impliquen directament a Mèxic. Conté un extens apartat especial dedicat a l'OMC.

Via Campesina

<http://www.viacampesina.org>

Idiomes: castellà, anglès i francès

Fundada l'abril de 1992, és una plataforma internacional que reuneix més de 100 moviments agraris i pagesos d'arreu del món. Són presents en totes les cites internacionals relacionades amb l'agricultura i el comerç. Reivindiquen la sobirania alimentària i el control dels propis recursos per tal de satisfer les necessitats de les poblacions. El web informa sobre les accions, les alertes i campanyes d'acció que s'estan portant a terme i conté documentació d'interès per a les organitzacions d'agricultors. Així mateix, compta amb informació diversa sobre l'OMC i amb un apartat específic de la Conferència de Cancún.

FÒRUMS I OBSERVATORIS ▸**CorpWatch**

<http://www.corpwatch.org/>

Idioma: anglès

CorpWatch és un observatori que neix com a rèplica a la globalització de les corporacions transnacionals; a través de l'educació, la construcció de xarxes i l'activisme. Té com a objectiu principal fomentar el control democràtic de les grans corporacions amb la construcció d'una globalització de base de moviments diversos per als drets humans i la dignitat, els drets laborals i la justícia mediambiental. Per aquest motiu utilitza tots els mitjans que té al seu abast per denunciar: ràdio, premsa, web, etc. El web llança campanyes per sensibilitzar i mobilitzar. Conté també una biblioteca temàtica, una de les entrades de la qual està dedicada a l'OMC.

GATSwatch

<http://www.gatswatch.org/>

Idiomes: castellà

L'Observatori de l'Acord General sobre el Comerç de Serveis (GATSwatch) és un projecte conjunt del Corporate Europe Observatory (CEO) i el Transnational Institute (TNI) que té com a objectius prioritaris la investigació i l'anàlisi del paper i l'agenda dels *lobbies* corporatius en relació amb les negociacions del GATS 2000 de l'OMC. El web, creat a principis de 2001, proporciona enllaços amb les organitzacions i les institucions claus, com també amb els principals documents sobre el GATS i les negociacions del GATS 2000. Recull les posicions acadèmiques i de les ONG sobre el GATS, com també els informes oficials governamentals.

International Forum on Globalization

<http://www.ifg.org/about.htm>

<http://www.ifg.org/spanish.htm>

Idiomes: anglès i castellà (alguns materials)

El Fòrum Internacional de Globalització (IFG) és una aliança d'activistes, intel·lectuals, economistes, investigadors i escriptors –que representen seixanta organitzacions de 25 països– l'objectiu de la qual és estimular i promoure noves idees, activitats i educació pública sobre la globalització econòmica. L'IFG sorgeix a San Francisco el 1994 en resposta al Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (TLCAN) i les conclusions de la Ronda d'Uruguai del GATT. En l'apartat “programes” del seu web podem trobar propostes alternatives a la globalització i alguns estudis en profunditat sobre temes com l'aigua, l'alimentació i l'agricultura; i en l'apartat “anàlisi”, un enllaç amb un dossier especial sobre l'OMC.

Observatori del Deute en la Globalització (ODG)

<http://www.observatorideute.org/>

Idiomes: català i castellà

L'ODG és una xarxa virtual dedicada a l'activisme d'investigació, coordinada per persones i equips de la Càtedra UNESCO de Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global de la Universitat Politècnica de Catalunya, que proposa alternatives procedents d'organitzacions civils d'arreu del món. El marc principal de treball és la vigilància de l'Estat i dels sectors privats, especialment espanyols, dins del procés de globalització. Analitza els impactes que les polítiques dissenyades pels estats i les seves administracions, el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial tenen sobre les poblacions del món i el seu entorn. El web concentra i analitza documentació, notícies, fets polítics i els discursos més importants dels actors responsables de les relacions Nord-Sud. Al mateix temps conté informacions i recursos diversos dels organismes multilaterals, entre els quals trobem un monogràfic sobre l'OMC.

Trade Observatory

<http://www.tradeobservatory.org/>

Idiomes: anglès (amb documents en francès, alemany i castellà)

Aquest web és un centre de recursos de l'Intitute for Agriculture and Trade Policy, el qual promou la resistència de les granges familiars, les comunitats rurals i els ecosistemes d'arreu del món a través de la investigació i l'educació, la ciència i la tecnologia, com també amb l'oferiment de suport. El web conté notícies, documentació i enllaços diversos sobre temes relacionats amb les àrees d'interès: agricultura, biotecnologia, seguretat alimentària, medi ambient, desenvolupament, negocis i indústria, etc. A partir dels seus butlletins i notícies podem trobar molta informació sobre l'OMC i l'agricultura.

Public Citizen / Global Trade Watch

<http://www.citizen.org/trade/>

Idiomes: anglès, castellà i portuguès

Public Citizen és una organització sense ànim de lucre que neix el 1971 als EUA per defensar i representar els consumidors davant el Congrés, l'executiu i el poder judicial. Consta de sis divisions, una de les quals és el Global Trade Watch (Observatori del Comerç Global), creat el 1995 per fomentar la democràcia amb el desafiament de la globalització de les empreses. El GTW argumenta que l'actual model de globalització no és inevitablement fruit de l'atzar ni tampoc “comerç lliure”, i treballa en una sèrie de temes relacionats amb la globalització que inclouen salut i seguretat, protecció del medi ambient, justícia econòmica, i democràtica, com també governança responsable. El seu web compta amb un apartat dedicat a l'OMC, en el qual es presenten campanyes, publicacions, glossaris, documents i tots els tractats i acords d'aquesta organització.

ALTRES ORGANITZACIONS ▸

Focus on the Global South

<http://www.focusweb.org/>

Idioma: anglès

Amb seu a Bangkok (Tailàndia) i fundada el 1995, al mateix temps que l'OMC, Focus té com a objectiu el desenvolupament de la població dels països del Sud. Treballa per crear un enllaç diferent i convincent entre el desenvolupament de les bases amb els àmbits "macro", a partir de l'intercanvi d'experiències i d'idees, com també d'articular alternatives sostenibles i formes més justes de governança global i regional. L'organització decideix la urgència de les intervencions. Concentra els seus esforços en les qüestions que afecten la totalitat dels països del Sud (Àfrica, Amèrica Llatina i el Carib), tot i que centra la major part de les seves tasques a la regió d'Àsia-Pacífic. El web publica un butlletí específic de comerç que proporciona notícies i anàlisis de les tendències comercials i del sector financer global, des d'una perspectiva crítica sobre els aspectes ecològics, polítics, socials i de gènere. També inclou llibres i publicacions específiques sobre l'OMC: articles d'opinió i anàlisis de la situació.

Global Exchange

<http://www.globalexchange.org/>

Idioma: anglès

Organització internacional de drets humans, nascuda el 1988 als EUA, dedicada a promoure la justícia global política, social i mediambiental. El seu treball va dirigit a incrementar el coneixement global entre l'opinió pública dels Estats Units sobre temes internacionals com també a augmentar els contactes i partenariats entre les diferents societats, del Nord i del Sud. Al web hi ha un apartat dedicat als drets econòmics, dins del qual hi ha un especial sobre l'OMC: antecedents, participació, notícies, informes, enllaços i publicacions diverses dedicades al tema.

Heinrich Böll Foundation

<http://www.boell.org/welcome.asp>

Idiomes: anglès i castellà (informes només en anglès)

Fundació alemanya sense ànim de lucre amb seu a Berlín, està afiliada al partit de l'aliança 90/ Els Verds. El seu treball es centra en la promoció i l'enfortiment de l'educació i de la política internacional amb la col·laboració de nombroses organitzacions de l'àmbit internacional, a través de la participació activa de la societat civil. Vinculada al debat de temes relacionats amb el comerç internacional, la Fundació se centra especialment en l'OMC, en concret les relacions entre comerç, medi ambient i desenvolupament. En aquest sentit, el web recull publicacions, informes, accions i continguts de conferències, etc. Dins les àrees de programa, en el punt "política financera i de comerç internacional", hi trobem un especial sobre la conferència ministerial de Cancún (<http://www.cancun2003.org/>).

"Our World is not for sale" (OWINFS)

<http://www.ourworldisnotforsale.org/>

Idiomes: anglès (alguns documents en castellà i portuguès)

OWINFS ("el nostre món no està en venda") és una xarxa informal virtual integrada per un grup ampli d'organitzacions, activistes i moviments socials del món que lluiten contra els actuals acords comercials. Compromesa amb un sistema de comerç multilateral sostenible, socialment just, democràtic i responsable, la xarxa sorgeix d'una campanya internacional contra el Tractat Internacional d'Inversions i l'OMC. El web conté declaracions, notícies i actualitat, accions i documentació, com també informes sobre alguns temes importants relacionats amb l'OMC: agricultura, Cancún, GATS, inversions, comerç regional, etc.

Polaris Institute

<http://www.polarisinstitute.org/>

Idioma: anglès

Sota el lema "reprement els moviments socials per al canvi social democràtic en una era de globalització liderada per les transnacionals", l'institut neix al Canadà el 1997 com a plataforma de lluita dels moviments socials en resposta als recents acords de lliure comerç. Per aquest motiu porta a terme campanyes estratègiques i d'educació. Té una base nacional i internacional. El web conté informació sobre totes les seves activitats, publicacions, articles i notícies diverses.

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

5ª Conferencia Ministerial de la OMC: (Cancún, 10-14 de septiembre de 2003) ▶ *Boletín económico de información comercial española*. No. 2778 (septiembre 2003), p. 3-12. (Sig.: 49090-I.C.E.-S 2778/03)

ADHIKARI, Ramesh; YANG, Yongzheng ▶ “¿Qué significará el ingreso en la OMC para China y sus socios comerciales?”. *Finanzas y desarrollo*. No. 3 (septiembre 2002), p.22-25. (Sig.: 46669 Fi.D. 3/02)

BELLO, Walden ▶ “Reforma de la Organización Mundial del Comercio: un objetivo erróneo”. *Papeles de cuestiones internacionales*. No. 71 (verano 2000), p. 11-23. (Sig. 44387- P. 71/00)

BHAGWATI, Jagdish ▶ “After Seattle: free trade and the WTO”. *International affairs*. Vol. 77, no. 1 (January 2001), p. 15-29. (Sig.: 48798-I.Aff. 1/01)

CAMBRILS i CAMARENA, Joan-Carles ▶ “Las negociaciones actuales sobre turismo en el marco del Acuerdo General sobre el Comercio de Servicios”. *Boletín económico de información comercial española*. No. 2752 (diciembre-2002 – enero 2003), p. 5-14. (Sig.: 47705- I.C.E.-S 2752/02-03)

CHARVÉRIAT, Céline; FOKKER, Rian ▶ *Lucha de cajas en el comercio agrario: ¿dejarán las negociaciones de la OMC fuera de juego a los agricultores más pobres del mundo?*. (Barcelona): Intermón Oxfam, 2002. 42 p. (Sig.: 48156-D)

“El comercio mundial en 2000, según la OMC” ▶ *Boletín económico de información comercial española*. No. 2673 (noviembre-diciembre 2000), p. 3-8. (Sig.: 41924-I.C.E.-S 2673/00)

El comercio, ¿una herramienta para la reducción de la pobreza?: informe de la Coordinadora Estatal de ONGD con motivo de la presidencia española de la UE ▶ Madrid: Coordinador Estatal de ONGD, 2002. 60 p. (Sig.: 47230-D)

DAMIAN, Michel; GRAZ, Jean-Christophe ▶ “L’Organisation mondiale du commerce, l’environnement et la contestation écologique”. *Revue internationale des sciences sociales*. No. 170 (décembre 2001), p. 657-670. (Sig.: 48992-R.I.S.S. 170/01)

ESTEVE GARCIA, Francina (coord.) ▶ *La Unión Europea y el comercio internacional: límites al libre comercio*. Girona: Servei de Publicacions de la Universitat de Girona, 2001. 154 p. (Sig.: 46408-L)

FERNÁNDEZ-MARTOS MONTERO, Antonio ▶ “Comercio de servicios: un complejo proceso de liberalización”. *Información comercial española: revista de economía*. No. 785 (mayo-junio 2000), p. 13-102. (Sig.: 41296-I.C.E.-M 785/00)

FRECKLETON, Marie ▶ “Agricultural trade reform: policy implications for CARICOM”. *Iberoamericana Nordic journal of Latin American and Caribbean studies*. Vol. XXXII, no. 1 (2002), p. 9-27. (Sig.: 47135-I.B. 1/02)

GEORGE, Susan; MONTAGUT, Xavier; PLATAFORMA RURAL (et al.) ▶ “OMC: la rebel·lió dels globalitzats”. *Espurnall internacional*. Any XII, no. 26 (hivern 2000), p. 1-34. (Sig.: 46937-Esp.In. 26/00)

GRIFFIN, Keith ▶ “Economic globalization and institutions of global governance”. *Development and change*. Vol. 34, no. 5 (November 2003), p. 789-809. (Sig.: Dev.Ch. 5/03)

“Hacia un sistema ‘mundial’ de patentes” ▶ *Biodiversidad*. No. 35 (enero 2003), p. 1-5. (Sig.: 47957-Bio. 35/03)

HELLEINER, Gerald K. ▶ “Markets, politics, and globalization: can the global economy be civilized?”. *Global governance*. Vol. 7, no. 3 (July-September 2001), p. 243-263. (Sig.: 48408 Glo.Go. 7/01)

HERCE, Natalia (coord.) ▶ *Medicamentos y desarrollo: la realidad de los medicamentos: un viaje alrededor del mundo*. Pamplona: Medicus Mundi, 2003. 179 p. (Sig.: 49638-L)

HEREDERO DE PABLOS, Mª. Isabel ▶ “La Organización Mundial de Comercio frente al Acuerdo General sobre Aranceles y Comercio”. *Boletín económico de información comercial española*. No. 2691 (mayo 2001), p. 13-20. (Sig.: 43056-I.C.E.-S 2691/01)

HEYWOOD, Mark ▶ “Drug access, patents and global health: ‘chaffed and waxed sufficient’”. *Third World quarterly*. Vol. 23, no. 2 (April 2002), p. 217-231. (Sig.: 49663.T.W.Q. 2/02)

KALDOR, Mary ▶ “‘Civilising globalisation’: the implications of the ‘Battle in Seattle’”. *Millenium*. Vol. 29, no.1 (2000), p. 105-140. (Sig.: 45058 Lse-Mil. 1/00)

KETTLER, Hannah E.; COLLINS, Chris; BHAGWATI, Jadish (et al.) ▶ “Protección de la creatividad y difusión de sus beneficios: las dos caras de los derechos de propiedad intelectual (DPI)”. *Cooperación Sur* (2002), p. 4-78. (Sig.: CTPD 2002)

KRIEGER-KRYNICKI, Annie ▶ “Quel rôle pour l’Union européenne au sein de l’OMC?”. *Problèmes économiques*. No. 2820 (août 2003), p. 11-17. (Sig.: 48686-P.Ec. 2820/03)

LABONTE, Ronald; SANGER, Matthew; MUHAJARINE, Nazeem (et al.) ▶ “Mondialisation et santé: opportunités, risques et inquiétudes”. *Nouveaux cahiers de l’IUED*. No. 11 (avril 2001), p. 249-266. (Sig.: 48001-I.U.E.D.-NC 11/01)

LEHMANN, Jean-Pierre ▶ “Developing economies and the demographic and democratic imperatives of globalization”. *International affairs*. Vol. 77, no. 1 (January 2001), p. 69-82. (Sig.: 48001-I.Aff. 1/01)

MADELEY, John; ROBINSON, Clive; CONABLE, Barber (et al.) ▶ “Entre el libre comercio y el comercio justo: las relaciones económicas entre la Unión Europea y los países del Sur”. *Temas de cooperación*. No. 11 (2000), p. 5-207

MAY, Christopher ▶ “Unacceptable costs: the consequences of making knowledge property in a global society”. *Global society*. Vol. 16, no. 2 (April 2002), p. 123-144. (Sig.: 49585-Glo.So. 2/02)

NAJAM, Adil; ROBINS, Nick ▶ “Seizing the future: the South, sustainable development and international trade”. *International affairs*. Vol. 77, no. 1 (January 2001), p. 49-68. (Sig.: 48800-I.Aff. 1/01)

NEUMAYER, Eric ▶ “Trade and the environment: a critical assessment and some suggestions for reconciliation”. *Journal of environment & development*. Vol. 9, no. 2 (June 2000), p. 138-159. (Sig.: 42222- J.E.D. 2/00)

OTERO GARCÍA-CASTRILLÓN, Carmen ▶ “El acceso a los medicamentos: las patentes y el acuerdo sobre los derechos de propiedad intelectual relacionados con el comercio”. *Información comercial española: revista de economía*. No. 804 (enero-febrero 2003), p. 197-217. (Sig. 48885-I.C.E.-M 804/03)

OTERO GARCÍA-CASTRILLÓN, Carmen ▶ “La salud pública y el acuerdo sobre los derechos de propiedad intelectual relacionados con el comercio: Cuarta Conferencia Ministerial de la OMC”. *Boletín económico de información comercial española*. No. 2714 (diciembre 2001-enero 2002), p. 29-37. (Sig.: 44440-I.C.E.-S 2714/01-02)

OXFAM INTERNACIONAL ▶ *Poniendo el comercio al servicio del desarrollo: resumen ejecutivo y propuestas políticas del documento de posicionamiento de Oxfam Internacional*. (Barcelona): Intermón Oxfam, 2001. 11 p. (Sig.: 43678-D)

PLAHE, Jagjit Kaur; NYLAND, Chris ▶ “The WTO and patenting of life forms: policy options for developing countries”. *Third World quarterly*. Vol. 24, no. 1 (February 2003), p. 29-45. (Sig.: T.W.Q. 2/03)

PLAZA TEJERA, José Alberto ▶ “La declaración relativa al Acuerdo sobre los ADPIC relacionados con el comercio y la salud pública”. *Boletín económico de información comercial española*. No. 2722 (marzo 2002), p. 9-18. (Sig.: 44845-I.C.E.-S 2722/02)

PORTER, Tony ▶ “The democratic deficit in the institutional arrangements for regulating global finance”. *Global governance*. Vol. 7, no. 4 (October-December), p. 427-439. (Sig.: 49236- Glo.Go. 4/01)

“Resultados de la Conferencia Ministerial de Doha (Qatar)” ▶ *Boletín económico de información comercial española*. No. 2712 (diciembre 2001), p. 3-50. (Sig.: 44433-I.C.E.-S 2712/01)

RUGUMAMU, Severine M. ▶ “El nuevo acuerdo de asociación entre los países ACP y la UE: problemas sin resolver”. *Cooperación Sur*. No. 2 (2000), p. 59-74. (Sig.: 42471-CTPD 2/00)

SANGER, David E. ▶ “A grand trade bargain”. *Foreign affairs*. Vol. 80, no. 1 (January-February 2001), p. 65-75. (Sig.: 45801-F.A. 1/01)

SHIVA, Vandana ▶ “OMC: les paysans en danger”. *Alternatives Sud*. Vol. IX, no. 1 (2002), p. 93-102. (Sig.: 45318-CETRI-AS 1/02)

SILVA, Verónica; HEIRMAN, Johannes ▶ “Acceso a los mercados de bienes y las futuras negociaciones multilaterales”. *Síntesis*. No. 31-32 (enero-diciembre 1999), p. 93-115. (Sig.: 40977-Sin. 31-32/99)

SIMON, David ▶ “Trading spaces: imagining and positioning the ‘new’ South Africa within the regional and global economies”. *International affairs*. Vol. 77, no. 2 (April 2001), p. 377-405. (Sig.: 48809-I.Aff. 2/01)

“¿Un sistema mundial de patentes?: el tratado sobre el Derecho Sustantivo de Patentes de la OMPI” ▶ *Biodiversidad*. No. 38 (octubre 2003), p. 9-13

STEVENS, Christopher; MELAMED, Claire; MICHALOPOULOS, Constantine (et al.) ▶ “Special and differential treatment in terms of trade”. *IDS bulletin*. Vol. 34, no. 2 (April 2003), p. 1-90. (Sig.: IDS-B 2/03)

SUTHERLAND, Peter D. ▶ “The outlook for world trade”. *World economics*. Vol.4, no. 3 (July-September 2003), p. 27-34. (Sig.: 49097- W.E. 3/03)

TAMAYO, Eduardo; RECIO ANDREU, Albert; SEBASTIÁN, Luis de; (et al.) ▶ “L’huracà de la globalització: algunes iniciatives per a fer-li front: ponències = El huracán de la globalización: algunas iniciativas para hacerle frente: ponencias 28 i 29 d’octubre Barcelona”. Barcelona: 3 FASIC, 2001. 149 p. (Sig.: 42927-L)

TANGERMANN, Stefan. “L’OMC et l’avenir de la politique agricole communautaire” ▶ *Problèmes économiques*. No. 2767 (juin 2002), p. 12-15. (Sig.: 47149-P.Ec. 2767/02)

THOMAS, Caroline ▶ “Trade policy and the politics of access to drugs”. *Third World quarterly*. Vol. 23, no. 2 (April 2002), p. 251-264. (Sig.: 49665-T.W.Q. 2/02)

El traje nuevo del Emperador: ¿por qué los países ricos quieren un acuerdo sobre inversiones de la OMC? ▶ (Barcelona): Intermón Oxfam, 2003. 50 p. (Sig.: 48325-D)

VELASCO SAN PEDRO, Luis Antonio (coord.) ▶ *Mercosur y la Unión Europea: dos modelos de integración económica*. Valladolid: Lex Nova, 1998. 461 p. (Sig.: 31996-L)

WOODS, Ngaire; NARLIKAR, Amrita ▶ “La gestion des institutions et les limites de l’obligation redittonnelle: l’OMC, le FMI et la Banque Mondiale”. *Revue internationale des sciences sociales*. No. 170 (décembre 2001), p. 627-643. (Sig.: 48990-R.I.S.S. 170/01)

ZABALO, Patxi ▶ “La Organización Mundial de Comercio, paradigma de la globalización neoliberal”. *Cuadernos de trabajo*. No. 28 (2000), p. 1-41. (Sig.: 46146-HEGOA-CT 28/00)